

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
«Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ
ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: κ. ΣΧΟΙΝΙΩΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Εισαγωγή	4
<u>Κεφάλαιο Πρώτο</u>	
ΒΑΣΙΛΕΙΑ II	
1.1 Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου	6
1.2 Η Επιτροπή της Βασιλείας	8
1.3 Η Συνθήκη της Βασιλείας I	10
1.4 Η Συνθήκη της Βασιλείας II	11
1.5 Ο Δείκτης (Συντελεστής) Κεφαλαιακής Επάρκειας.....	12
1.6 Οι Πυλώνες της Βασιλείας II	14
1.6.1 Ο Πρώτος Πυλώνας.....	14
1.6.2 Ο Δεύτερος Πυλώνας	15
1.6.3 Ο Τρίτος Πυλώνας.....	15
1.7 Οι Μέθοδοι υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων	16
1.7.1 Η Μέθοδος του Βασικού Δείκτη	18
1.7.2 Η Τυποποιημένη Μέθοδος	19
1.7.3 Η Μέθοδος Εξελιγμένης Μέτρησης.....	21
1.8 Κριτήρια χρήσης τυποποιημένης μεθόδου μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου	24
1.9 Κριτήρια χρήσης εξελιγμένης μεθόδου μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου	26
1.9.1 Ποιοτικά κριτήρια	26
1.9.2 Ποσοτικά κριτήρια	28
1.9.3 Κριτήρια αναγνώρισης ασφάλειας ως μέσο μείωσης Λειτουργικού Κινδύνου.	35

Κεφάλαιο Δεύτερο

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

2.1 Ο ι κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	38
2.2 Η αναγκαιότητα για τη μελέτη του Λειτουργικού Κινδύνου	40
2.3 Διαφορές λειτουργικών κινδύνων και χρηματοοικονομικών κινδύνων.....	41
2.4 Ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου	43
2.5 Πλαίσιο αξιολόγησης πιθανότητας Λειτουργικού Κινδύνου	45
2.6 Η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων σε ιεραρχική δομή.....	49
2.7 Η κατηγοριοποίηση των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου.....	52
2.8 Τεχνικές μείωσης Λειτουργικού Κινδύνου	54

Κεφάλαιο Τρίτο

ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3.1 Πλαίσιο διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου τραπεζών	55
3.2 Βασικές αρχές διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.....	62

Κεφάλαιο Τέταρτο

ΕΡΕΥΝΑ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

4.1.1 Marfín Egnatia Bank	66
4.1.2 Τράπεζα Probank	67
4.1.3 Attica Bank.....	68
4.1.4 ATE Bank.....	69
4.1.5 Τράπεζα Πειραιώς.....	70
4.2 Συμπεράσματα διερεύνησης μεθόδων ελληνικών τραπεζών	72
4.3 Αξιολόγηση πλαισίου παρακολούθησης φαινομένων Λειτουργικού Κινδύνου	74

4.4 Υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τη μέθοδο του βασικού δείκτη 76

Κεφάλαιο Πέμπτο

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

5.1 Σύγκριση ποσών κεφαλαιακής επάρκειας για το έτος 2008 της Συνεταιριστικής Τράπεζας με ελληνικές τράπεζες..... 79

5.2 Προτάσεις για τη βελτίωση αντιμετώπισης του φαινομένου του Λειτουργικού Κινδύνου..... 81

Κεφάλαιο Έκτο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 83

Βιβλιογραφία..... 85

Παράρτημα..... 91

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος που προέρχεται από ανεπάρκεια ή αστοχία εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπινου δυναμικού, πληροφοριακών συστημάτων ή εξωτερικών γεγονότων.

Ο συγκεκριμένος Κίνδυνος, αποτελεί σημαντικό θέμα στον τομέα της διαχείρισης κινδύνων, τα τελευταία χρόνια. Στην παρούσα εργασία εξετάζεται κατά πόσο οι τράπεζες στην Ελλάδα έχουν εισάγει στις διαδικασίες τους τις μεθόδους της αντιμετώπισης του Λειτουργικού Κινδύνου. Επίσης, εξετάζεται κατά πόσο μία Συνεταιριστική τράπεζα έχει αντιληφθεί τη σημαντικότητα του συγκεκριμένου κινδύνου και έχει εισάγει συγκεκριμένες διαδικασίες στη λειτουργία της. Η έρευνα στη συγκεκριμένη τράπεζα πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων των υπευθύνων, ενώ στις άλλες τράπεζες μέσω ανάλυσης των ετήσιων εκθέσεων τους που αφορούσαν το συγκεκριμένο θέμα. Υπολογίστηκαν οι ανάγκες των κεφαλαιακών απαιτήσεων για αυτήν την τράπεζα και πραγματοποιήθηκε σύγκριση με τις άλλες εμπορικές τράπεζες.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης αναλύεται η Συνθήκη της Βασιλείας I και η Συνθήκη της Βασιλείας II. Περιγράφονται οι αλλαγές στο Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας και οι τρεις πυλώνες της Βασιλείας II. Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται ανάλυση των τριών μεθόδων υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο και παρουσιάζονται τα κριτήρια των τραπεζών που πρέπει να εντάξουν στις μεθόδους υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο.

Στο δεύτερο κεφάλαιο δίνεται ο ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου. Παρουσιάζονται οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των Λειτουργικών Κινδύνων και των χρηματοοικονομικών κινδύνων, και το πλαίσιο παρακολούθησης ζημιών από γεγονότα Λειτουργικού Κινδύνου. Αναλύεται το πλαίσιο και τα φαινόμενα του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς επίσης παρουσιάζονται οι τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα πιστωτικά ιδρύματα για την αντιμετώπιση τέτοιων γεγονότων.

Στο τρίτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζεται το ολοκληρωμένο πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, αναλύονται οι βασικές αρχές για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η περίπτωση σε μια από τις Συνεταιριστικές Τράπεζες για τις επιπτώσεις που θα έχει η επιλογή της κατάλληλης μεθόδου στην κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας. Επίσης, εξετάζεται το πλαίσιο διαχείρισης και αντιμετώπισης των γεγονότων Λειτουργικού Κινδύνου και ανάγονται συμπεράσματα. Ακολουθεί ο υπολογισμός του Λειτουργικού Κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος με τη μέθοδο του βασικού δείκτη από το έτος του 1999 έως το έτος του 2007.

Στο πέμπτο κεφάλαιο πραγματοποιείται σύγκριση της εξεταζόμενης Συνεταιριστικής Τράπεζας με τις άλλες ελληνικές εμπορικές τράπεζες όσον αφορά τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και το επίπεδο οργάνωσης και λειτουργίας για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΑ II

1.1 Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου

Τα τελευταία χρόνια η διαχείριση κινδύνων, και ιδιαίτερα του Λειτουργικού Κινδύνου, αποτελεί κύριο θέμα απασχόλησης για τους περισσότερους ερευνητές. Πριν από τη δεκαετία του '80 δεν είχε γίνει καμία προσπάθεια αποτίμησης του Λειτουργικού Κινδύνου, ούτε κάποια οργανωμένη θεσμική παρέμβαση, ώστε να προληφθούν περιστατικά και καταστάσεις που απειλούν ακόμη και την επιβίωση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Οι αιτίες για την εξέλιξη της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου ήταν κυρίως η απελευθέρωση των αγορών, η αύξηση της ταχύτητας κυκλοφορίας των κεφαλαίων, η αυξανόμενη πολυπλοκότητα των χρηματοοικονομικών εργαλείων με την εισαγωγή των παραγώγων, καθώς επίσης και η χρήση της τεχνολογίας τόσο σε επίπεδο συναλλαγών όσο και σε επίπεδο διαχείρισης κεφαλαίων. (*«Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα. Μια θεωρητική και νομική προσέγγιση»*, της Πασσά Α.)

Οι αιτίες που αναφέρθηκαν παραπάνω, αποτελούν παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι η διαχείριση του κινδύνου είναι απαραίτητη, ιδιαίτερα στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι κεντρικές τράπεζες των G-10 χωρών, για τις οποίες θα γίνει ανάλυση σε επόμενο κεφάλαιο, ανέλαβαν το συντονισμό και την υλοποίηση μιας ενιαίας στρατηγικής γύρω από τη διαχείριση των κινδύνων, δημιουργώντας έτσι την Επιτροπή της Βασιλείας, μια ειδική επιτροπή της τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, η οποία ασχολείται με την εποπτεία των τραπεζών.

Τον Ιούλιο του 1988, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε το Σύμφωνο της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια με τίτλο «Διεθνής Σύγκληση της Κεφαλαιακής Μέτρησης και των Κεφαλαιακών Προτύπων» ή «Basel I», «Βασιλεία I». Η συμφωνία αυτή αφορούσε τη διεθνή εναρμόνιση των κανόνων της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, καθώς και τον πιστωτικό κίνδυνο. Η βασική της διάταξη προέβλεπε ότι το σύνολο των κεφαλαίων θα έπρεπε να ανέρχονται τουλάχιστον στο 8% των σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο στοιχείων του ενεργητικού.

Παρόλο που η αναγνώριση της αναγκαιότητας της διαχείρισης του κινδύνου αποτέλεσε ένα πολύ θετικό βήμα, οι προτάσεις της Επιτροπής δημιούργησαν ορισμένα προβλήματα. Η Επιτροπή της Βασιλείας, λαμβάνοντας υπόψη της τα προβλήματα που προέκυψαν, δημοσίευσε τον Απρίλιο του 2003 το δεύτερο συμβουλευτικό κείμενο. Αργότερα ακολούθησε η αναθεώρηση του προϋπάρχοντος πλαισίου με τη δημοσίευση του τελικού κειμένου τον Ιούνιο του 2004, το οποίο ονομάζουμε «Basel II», ή αλλιώς «Βασιλεία II».

Στο επόμενο κεφάλαιο θα γίνει αναλυτική αναφορά για τη Βασιλεία II. Συνοπτικά όμως, η Βασιλεία II παρέχει περισσότερες εναλλακτικές σε σχέση με τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς, δίνοντας στις τράπεζες την απαραίτητη ευελιξία, ανάλογα με την κατάσταση στην οποία βρίσκονται, μειώνοντας τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή ενός πολύ συγκεκριμένου πλαισίου, που δεν είναι το κατάλληλο σε όλες τις περιπτώσεις.

Βέβαια ένας τομέας στον οποίο η συμβολή της Επιτροπής είναι καθοριστικός, είναι η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, για τον οποίο η Βασιλεία I δεν είχε κάνει κάποια πρόβλεψη, και αυτό είτε λόγω της πολυπλοκότητάς του είτε επειδή δεν είχε γίνει τόσο κατανοητή η τεράστια σημασία του για τη σωστή λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Γι' αυτό το λόγο, η Επιτροπή της Βασιλείας II θεώρησε απαραίτητο τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Μέσω των τριών βασικών πυλώνων της (πυλώνας 1: ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, πυλώνας 2: αξιολόγηση κεφαλαιακής επάρκειας, πυλώνας 3: πειθαρχία αγοράς) που θα αναπτυχθούν παρακάτω, προσπαθεί συνεχώς να συμβάλει στην όσο πιο δυνατό μεγαλύτερη μείωσή του.

1.2 Η Επιτροπή της Βασιλείας

Η Επιτροπή της Βασιλείας (Basel Committee) ιδρύθηκε στο τέλος του 1974, μετά από πρωτοβουλία των Διοικητών των κεντρικών τραπεζών της Ομάδας των χωρών Group of Ten (G-10), με σκοπό τη διαμόρφωση ομοιόμορφων κανόνων ελέγχου και εποπτικών πρακτικών για το τραπεζικό σύστημα.

Η Επιτροπή της Βασιλείας συνεδρίασε για πρώτη φορά το Σεπτέμβριο του 1975. Σήμερα συνεδριάζει τέσσερις με πέντε φορές το χρόνο. Τα μέλη της Επιτροπής προέρχονται από το Βέλγιο, τον Καναδά, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ιαπωνία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Ισπανία (η οποία συμμετέχει από το 2001), τη Σουηδία, την Ελβετία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ. Ο στόχος της ομάδας είναι η ανταλλαγή απόψεων και η συνεργασία σε θέματα οικονομικής, νομισματικής και χρηματοοικονομικής πολιτικής (*«Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα»*, Αγγελόπουλος Π.)

Το 1988, η Επιτροπή της Βασιλείας, εισήγαγε την Κεφαλαιακή Συμφωνία της Βασιλείας (Basel Capital Accord), που είναι μια μέθοδος μέτρησης των κεφαλαιακών κινδύνων, η οποία στοχεύει στην ενίσχυση της ικανότητας απορρόφησης ζημιών, σε περίπτωση που εκδηλωθούν οι διάφοροι χρηματοπιστωτικοί ή άλλοι κίνδυνοι, στους οποίους εκτίθενται οι τράπεζες κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους.

Η Επιτροπή έθεσε για τον έλεγχο των πιστωτικών κινδύνων σαν ελάχιστο ποσοστό το 8% σε κλάσμα με αριθμητή τα ίδια κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος και παρανομαστή το άθροισμα των στοιχείων ενεργητικού και των εκτός ισολογισμού στοιχείων σταθμισμένα κατά τον κίνδυνό τους.

Το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας αποβλέπει στη διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς επίσης και στη διαμόρφωση ισοδύναμων όρων ανταγωνισμού, τόσο μεταξύ των διεθνώς δραστηριοποιούμενων τραπεζών, όσο και των εταιρειών παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η ανταλλαγή πληροφοριών για τα θέματα εποπτείας σε εθνικό επίπεδο, η καταγραφή και διαχείριση των κινδύνων που εκτίθενται οι τράπεζες και η θέσπιση ελάχιστων προτύπων και κανόνων εποπτείας σε δραστηριότητες και σε θέματα που κάθε φορά υπάρχει ανάγκη να γίνει αυτό.

1.3 Η Συνθήκη της Βασιλείας I

Τα τελευταία χρόνια το θέμα που απασχολεί την Επιτροπή της Βασιλείας είναι η Κεφαλαιακή Επάρκεια (Capital Adequacy) των τραπεζών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Επιτροπή να πάρει πρωτοβουλίες ώστε να σταματήσει η επιδείνωση των αποδεκτών μεγεθών της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών και να προωθηθεί μεγαλύτερη σύγκλιση στη μέτρησή της.

Η Επιτροπή της Βασιλείας υιοθέτησε ένα διεθνές Σύμφωνο, ή αλλιώς Συνθήκη, με σκοπό την ενδυνάμωση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος και την απάλειψη κάθε πηγής δημιουργίας αθέμιτου ανταγωνισμού. Το Δεκέμβριο του 1987 δημιουργήθηκε και δημοσιοποιήθηκε ένα συμβουλευτικό έγγραφο με σχετικές προτάσεις, το οποίο μετά από ορισμένες παρατηρήσεις, οριστικοποιήθηκε ένα σύστημα μέτρησης των κινδύνων που έγινε γνωστό ως το «Σύμφωνο» ή αλλιώς τη «Συνθήκη της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια» (Basel Capital Accord ή Basel I). Η Συνθήκη αυτή εγκρίθηκε από τις αρχές των χωρών της Ομάδας των Δέκα και δόθηκε για εφαρμογή στις τράπεζες τον Ιούλιο του 1988.

Το Σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια, το οποίο οριστικοποιήθηκε το 1988, είχε ως βασικό στόχο τη σύγκλιση των διαφορετικών διεθνών εποπτικών καθεστώτων και την ισχυροποίηση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών, διασφαλίζοντας ίσους όρους τραπεζικού ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο, καθώς και τη σταθερότητα του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, μέσω της καθιέρωσης ενός κοινώς αποδεκτού εποπτικού πλαισίου για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. (*«Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα»*, Αγγελόπουλος Π.)

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η Συνθήκη της Βασιλείας επέβαλε ένα ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 8%, ο οποίος καλύπτει τον κίνδυνο μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου σε όλες τις μορφές, προσφέροντας στα πιστωτικά ιδρύματα τη δυνατότητα να διαθέτουν κεφάλαια που επαρκούν για τους κινδύνους που έχουν αναλάβει ή θα αναλάβουν κάποια στιγμή στο μέλλον. Για το Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας 8%, θα γίνει λεπτομερής ανάλυση στην επόμενη ενότητα.

1.4 Η Συνθήκη της Βασιλείας II

Το παραπάνω Σύμφωνο της Βασιλείας για την κεφαλαιακή επάρκεια, που έγινε γνωστό και ως «Βασιλεία I», ξεπεράστηκε από τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και σταμάτησε να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στους κινδύνους που εκτίθενται οι τράπεζες. Έτσι, το 2001 δόθηκε στη δημοσιότητα το τελικό κείμενο του Νέου Συμφώνου, το οποίο είναι γνωστό ως «Βασιλεία II», και επιφέρει πολύ σημαντικές αλλαγές στην πρόληψη και τη διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα. (*«Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα»*, Αγγελόπουλος Π.)

Το Νέο Σύμφωνο της Βασιλείας II προβλέπει μια καλύτερη και περισσότερο προσαρμοσμένη προσέγγιση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Εισάγει εξελιγμένες και ευέλικτες μεθόδους μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, μεθόδους για την αποτελεσματική μείωση του πιστωτικού κινδύνου, μέθοδο μέτρησης του λειτουργικού κινδύνου, καθώς και αρχές δημοσιοποίησης στοιχείων και πληροφοριών προς τις εποπτικές αρχές και τους μετόχους.

Επίσης, υποστηρίζει ότι οι κανόνες δεν πρέπει να είναι ίδιοι για όλα τα τραπεζικά ιδρύματα και αναγνωρίζει ότι όσο πιο προηγμένα συστήματα εσωτερικού ελέγχου διαθέτει μια τράπεζα, τόσο λιγότερα κεφάλαια απαιτούνται για την ίδια δραστηριότητα.

Οι τράπεζες καλούνται να αντιμετωπίσουν μια μεγάλη πρόκληση προκειμένου να ενισχύσουν τη διαφάνεια και τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος, αλλά και να δημιουργήσουν νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες αυξάνοντας όμως και τον ανταγωνισμό.

1.5 Ο Δείκτης (Συντελεστής) Κεφαλαιακής Επάρκειας

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα, ο συντελεστής κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος, ορίζεται ως ο λόγος των κεφαλαίων του προς το σύνολο των σταθμισμένων για κίνδυνο περιουσιακών του στοιχείων. Ο λόγος αυτός δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 8%. Τα κεφάλαια του πιστωτικού ιδρύματος, δηλαδή ο αριθμητής του κλάσματος, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες, στο κεφάλαιο Tier 1, στο κεφάλαιο Tier 2, και τέλος στο κεφάλαιο Tier 3.

Πιο αναλυτικά, το κεφάλαιο Tier 1 περιλαμβάνει το καταβληθέν μετοχικό κεφάλαιο και τα διάφορα αποθεματικά. Στο κεφάλαιο Tier 2 περιλαμβάνονται τα ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης και οι προβλέψεις των τραπεζικών κινδύνων που έχουν χαρακτήρα αποθεματικών. Τέλος, το κεφάλαιο Tier 3, το οποίο είναι το κεφάλαιο για την αντιμετώπιση του κινδύνου αγοράς, περιλαμβάνει τα μακροπρόθεσμα δάνεια σταθερής χρονικής διάρκειας που περιλαμβάνονται στα ίδια κεφάλαια με μικρότερη χρονική διάρκεια τα δύο έτη.

Η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στη Συνθήκη της Βασιλείας I και στη Συνθήκη της Βασιλείας II, αφορά τον παρανομαστή του κλάσματος, ο οποίος όπως έχει αναφερθεί, εκφράζει τα σταθμισμένα για κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία του πιστωτικού ιδρύματος. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας I, το ποσό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων του πιστωτικού ιδρύματος εκφράζει μόνο το ποσό που είναι απαραίτητο για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς. Ενώ, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II προστίθεται ένα επιπλέον ποσό για την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου και αλλάζουν ορισμένοι από τους συντελεστές στάθμισης κινδύνου για τον πιστωτικό κίνδυνο.

Με τη Συνθήκη της Βασιλείας II, τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να υπολογίσουν το ποσό για τον πιστωτικό κίνδυνο με την τυποποιημένη μέθοδο ή με τη μέθοδο των εσωτερικών διαβαθμίσεων, ενώ ο υπολογισμός του ποσού για το Λειτουργικό Κίνδυνο γίνεται με τη μέθοδο του βασικού δείκτη, την τυποποιημένη μέθοδο μέτρησης ή με την εξελιγμένη μέθοδο μέτρησης.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας I, ο τύπος για τον υπολογισμό του συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας είναι ο εξής:

$$\text{Tier 1} + \text{Tier 2} + \text{Tier 3}$$

Πιστωτικός Κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II, ο παραπάνω τύπος για τον υπολογισμό του συντελεστή κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώνεται ως εξής:

$$\text{Tier 1} + \text{Tier 2} + \text{Tier 3}$$

Πιστωτικός Κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός Κίνδυνος

1.6 Οι Πυλώνες της Βασιλείας II

Η Συνθήκη της Βασιλείας II καθιερώνει τρεις θεμελιώδεις άξονες εποπτείας, γνωστοί ως «Πυλώνες», οι οποίοι θα διευκολύνουν την τραπεζική χρηματοδότηση των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων δίνοντας την δυνατότητα στις τράπεζες να επιβραβεύουν με ελκυστικότερα επιτόκια τους καλούς πελάτες.

1.6.1 Ο Πρώτος Πυλώνας

Ο πρώτος πυλώνας της Βασιλείας II, ο οποίος αναφέρεται στις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις, προβλέπει τη θέσπιση νέων μεθόδων προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι των κινδύνων που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τους. Επίσης, ο πρώτος πυλώνας καθιερώνει κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη και τη διακράτηση κεφαλαίου, όχι μόνο για το Λειτουργικό Κίνδυνο αλλά για τον κίνδυνο επιτοκίων στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιο και για το συναλλαγματικό κίνδυνο.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας I, ο Δείκτης Φερεγγυότητας υπολογίζεται ως εξής:

Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια

Δείκτης Φερεγγυότητας = $\frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός Κίνδυνος} + \text{Κίνδυνος Αγοράς}}$

Πιστωτικός Κίνδυνος + Κίνδυνος Αγοράς

Δείκτης Φερεγγυότητας > 8%

Μετά την εφαρμογή της Συνθήκης της Βασιλείας II, ο ίδιος δείκτης φερεγγυότητας υπολογίζεται ως εξής:

Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια

Δείκτης Φερεγγυότητας = $\frac{\text{Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Πιστωτικός} + \text{Κίνδυνος Αγοράς} + \text{Λειτουργικός Κίνδυνος}}$

Πιστωτικός + Κίνδυνος Αγοράς + Λειτουργικός Κίνδυνος

Δείκτης Φερεγγυότητας \geq 8%

Όπως παρατηρείται, οι παραπάνω αλλαγές αφορούν μόνο τον παρανομαστή, ενώ σταθερά παραμένουν ο αριθμητής και η ελάχιστη απαιτούμενη κεφαλαιακή επάρκεια 8%.

1.6.2 Ο Δεύτερος Πυλώνας

Ο Δεύτερος Πυλώνας της Βασιλείας II αφορά τη διαδικασία συνολικής εποπτικής αξιολόγησης της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων και αποτελεί αναγκαίο συμπλήρωμα του πρώτου πυλώνα. Η προσέγγιση αυτή θεωρείται απαραίτητη για την αποτελεσματική διοίκηση και εποπτεία των τραπεζών. Ο Δεύτερος Πυλώνας διασφαλίζει την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιβάλλει την ανάπτυξη συστήματος αναγνώρισης, παρακολούθησης και μέτρησης των κινδύνων που, είτε δεν καλύπτονται ικανοποιητικά είτε καθόλου από τον πρώτο πυλώνα. Ακόμα, με το δεύτερο πυλώνα καθιερώνεται η εποπτική διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου ενός χρηματοπιστωτικού οργανισμού από τις εποπτικές αρχές.

1.6.3 Ο Τρίτος Πυλώνας

Ο Τρίτος Πυλώνας της Βασιλείας II αναφέρεται στην πειθαρχία της αγοράς. Ο πυλώνας αυτός αφορά την υποχρέωση των τραπεζών να προβαίνουν σε γνωστοποίηση αξιόπιστων στοιχείων και έγκυρων πληροφοριών, που κρίνονται αναγκαία από την Επιτροπή της Βασιλείας για την εκτίμηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών σε συνάρτηση με το είδος και το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Ο σκοπός του τρίτου πυλώνα είναι να συμπληρώσει τα θέματα κεφαλαιακής επάρκειας του πρώτου πυλώνα και τα θέματα εποπτείας του δεύτερου πυλώνα.

1.7 Οι μέθοδοι υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων

Η Επιτροπή της Βασιλείας έχει αναπτύξει τρεις συγκεκριμένες μεθόδους υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο.

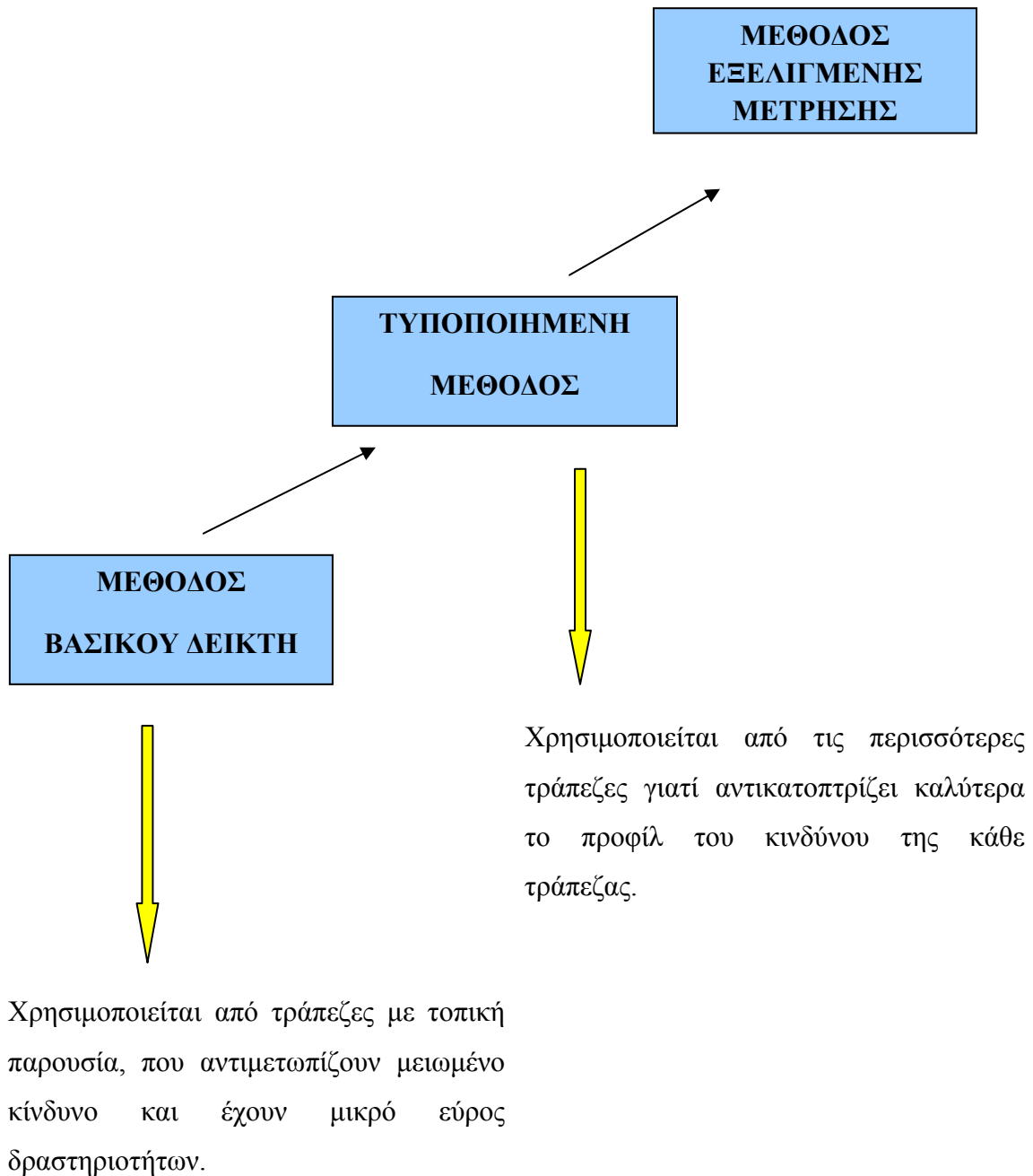
Οι μέθοδοι είναι οι εξής:

- i. Μέθοδος Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)
- ii. Τυποποιημένη Μέθοδος (Standardized Approach)
- iii. Μέθοδος Εξελιγμένης Μέτρησης (Advanced Measurement Approach)

Όσο αφορά τις δυο τελευταίες μεθόδους μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου, δηλαδή την τυποποιημένη μέθοδο και τη μέθοδο εξελιγμένης μέτρησης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τα πιστωτικά ιδρύματα με βάσει κάποια κριτήρια, ποιοτικά και ποσοτικά, τα οποία θα παρουσιαστούν στη συνέχεια. Αντίθετα, για τη χρήση της μεθόδου του βασικού δείκτη δεν απαιτούνται συγκεκριμένα κριτήρια.

Τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να χρησιμοποιούν εκείνη τη μέθοδο που ταιριάζει πιο πολύ στο προφίλ του κινδύνου και την πολυπλοκότητα του συγκεκριμένου οργανισμού. Επίσης, τα πιστωτικά ιδρύματα έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν τη μέθοδο του βασικού δείκτη σε ορισμένα από τα τμήματα λειτουργίας του οργανισμού και την εξελιγμένη μέθοδο στα άλλα τμήματα, αφού βέβαια πληρούνται οι κατάλληλες προϋποθέσεις

Στο Διάγραμμα 1.1, απεικονίζονται σχηματικά οι τρεις μέθοδοι της μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου σύμφωνα με τη Συνθήκη της Βασιλείας II. Όπως παρατηρείται, η μέθοδος του βασικού δείκτη χρησιμοποιείται από τις τράπεζες, οι οποίες αντιμετωπίζουν μειωμένο κίνδυνο που έχουν μικρό εύρος δραστηριοτήτων. Η τυποποιημένη μέθοδος χρησιμοποιείται από τις περισσότερες τράπεζες, αφού αντικατοπτρίζει καλύτερα το προφίλ του κινδύνου της κάθε τράπεζας.

Διάγραμμα 1.1: Απεικόνιση Μεθόδων Υπολογισμού Κεφαλαιακών Απαιτήσεων.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

1.7.1 Η Μέθοδος του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach)

Σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, το πιστωτικό ίδρυμα είναι υποχρεωμένο να διατηρεί κεφάλαιο, το οποίο είναι ίσο με ένα σταθερό ποσοστό α του μέσου ετήσιου μικτού εισοδήματος των τριών τελευταίων ετών.

Δηλαδή,

$$K_{BA} = ME * \alpha$$

Όπου,

- K_{BA} = υπολογισμός κεφαλαίου σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη.
- ME = μέσο ετήσιο μικτό έσοδο των τριών τελευταίων ετών.
- α = σταθερό ποσοστό 15%, το οποίο έχει οριστεί από την Επιτροπή και αντιπροσωπεύει τις γενικές απαιτήσεις του τραπεζικού κλάδου.

Για την εφαρμογή της μεθόδου του βασικού δείκτη δεν υπάρχουν ποιοτικά κριτήρια ως προϋπόθεση προκειμένου να χρησιμοποιηθεί από τα πιστωτικά ιδρύματα για την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου. Αντίθετα, οι δυο επόμενες μεθόδους που θα αναπτυχθούν αμέσως μετά, έχουν ως προϋπόθεση ορισμένα κριτήρια για την εφαρμογή τους.

1.7.2 Η Τυποποιημένη Μέθοδος (Standardized Approach)

Σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο, οι δραστηριότητες του κάθε πιστωτικού ιδρύματος διακρίνονται σε οχτώ επιχειρηματικούς τομείς. Οι επιχειρηματικοί τομείς είναι οι εξής: Χρηματοδοτήσεις Επιχειρήσεων, Συναλλαγές και Πωλήσεις, Συναλλαγές Λιανικής, Εμπορική Τραπεζική, Πληρωμές, Υπηρεσίες Εκπροσώπησης, Διαχείριση Περιουσιακών Στοιχείων και Λιανική Εκπροσώπηση. Στη συνέχεια, ακολουθεί πίνακας με τους παραπάνω οχτώ επιχειρηματικούς τομείς και τους συντελεστές β του καθενός ξεχωριστά.

Με την τυποποιημένη μέθοδο, το κεφάλαιο υπολογίζεται ως το γινόμενο των μικτών εσόδων επί έναν συντελεστή β , ανάλογα με τον επιχειρηματικό τομέα του καθενός ξεχωριστά. Ο συντελεστής β εκφράζει τη σχέση ανάμεσα στα περιστατικά ζημιών από έκθεση του ιδρύματος σε λειτουργικό κίνδυνο όσο αφορά το συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, και το συνολικό επίπεδο μικτού εισοδήματος του συγκεκριμένου επιχειρηματικού τομέα.

Επομένως, ο τύπος που χρησιμοποιείται για να υπολογιστεί το κεφάλαιο, σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο, ισούται με το άθροισμα των κεφαλαίων που υποχρεούται να διατηρεί το πιστωτικό ίδρυμα ξεχωριστά για τον κάθε επιχειρηματικό τομέα και εκφράζεται ως εξής:

$$K_T = \sum (ME_{1-8} * \beta_{1-8})$$

Όπου,

- K_T = υπολογισμός κεφαλαίου σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο
- ME_{1-8} = το μέσο ετήσιο μικτό έσοδο των τριών τελευταίων ετών του κάθε επιχειρηματικού τομέα
- β_{1-8} = το σταθερό ποσοστό που έχει ορίσει η Βασιλεία II και εκφράζει τη σχέση ανάμεσα στο απαιτούμενο κεφάλαιο και το μικτό έσοδο για τον καθένα από τους επιχειρηματικούς τομείς.

Οι επιχειρηματικοί τομείς καθώς και οι συντελεστές β, οι οποίοι αναφέρθηκαν προηγουμένως, παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα 1.2 ως εξής:

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ Β
1) Χρηματοδοτήσεις Επιχειρήσεων	18%
2) Συναλλαγές και Πωλήσεις	18%
3) Συναλλαγές Λιανικής	12%
4) Εμπορική Τραπεζική	15%
5) Πληρωμές	18%
6) Υπηρεσίες Εκπροσώπησης	18%
7) Διαχείριση Περιουσιακών Στοιχείων	18%
8) Λιανική Εκπροσώπηση	12%

Πίνακας 1.2: Οι 8 Επιχειρηματικοί Τομείς και οι Συντελεστές Β.

Πηγή: «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα», Αγγελόπουλος Π.

Σύμφωνα με τον παραπάνω Πίνακα 1.2, ο οποίος περιλαμβάνει τους οχτώ επιχειρηματικούς τομείς και τους αντίστοιχους συντελεστές β, παρατηρείται ότι τα ποσοστά των συντελεστών β κυμαίνονται μεταξύ του 12% και του 18%, έχοντας ένα μέσω ποσοστό που φτάνει το 15%.

Πρέπει να σημειωθεί ότι όσο πιο εξελιγμένη είναι μια τράπεζα τόσα λιγότερα είναι τα κεφάλαια που χρειάζεται. Οι τράπεζες που θα χρησιμοποιήσουν τη μια εκ των δυο παραπάνω μεθόδων, τη μέθοδο του βασικού δείκτη ή την τυποποιημένη μέθοδο, δεν μπορούν να αξιοποιήσουν τον περιορισμό του κινδύνου λόγω ασφάλισης.

Αντίθετα, οι τράπεζες που χρησιμοποιούν την Εναλλακτική Τυποποιημένη Μέθοδο κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις μπορούν να αξιοποιήσουν θετικά την ασφάλιση.

1.7.3 Η Μέθοδος της Εξελιγμένης Μέτρησης (Advanced Measurement Approach)

Η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα πιστωτικά ιδρύματα μετά από την έγκριση που θα λάβουν από την εθνική εποπτική αρχή και εφόσον κριθεί ότι βοηθάει στην καλύτερη κάλυψη του Λειτουργικού Κινδύνου.

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, τα πιστωτικά ιδρύματα θα μπορούν να υπολογίσουν την κεφαλαιακή τους επιβάρυνση έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου με ακριβώς την ίδια μεθοδολογία όπως στην Τυποποιημένη Μέθοδο για όλες τις επιχειρησιακές γραμμές εκτός από δύο, τις Συναλλαγές λιανικής (retail banking) και την Εμπορική Τραπεζική (commercial banking). Για τις τελευταίες δύο επιχειρησιακές γραμμές, η κεφαλαιακή απαίτηση θα ισούται με το γινόμενο του συνόλου των απαιτήσεων (μέσος όρος τριών τελευταίων ετών) επί ένα συντελεστή ίσο με 0,035, και πολλαπλασιαζόμενο το γινόμενο αυτό με το συντελεστή που αναλογεί σε κάθε επιχειρησιακή γραμμή σύμφωνα με την τυποποιημένη μέθοδο (12% και 15% αντίστοιχα για την πρώτη και τη δεύτερη επιχειρησιακή γραμμή). Επομένως, αν για παράδειγμα υπολογιστεί η κεφαλαιακή επιβάρυνση για τις Συναλλαγές της Λιανικής θα ισούται με:

$$K_A = A_L * 0,035 * \beta_3,$$

Όπου,

- K_A = κεφαλαιακή επιβάρυνση για την επιχειρησιακή γραμμή των Συναλλαγών της Λιανικής, το οποίο θα προστεθεί στις υπόλοιπες 7 κεφαλαιακές επιβαρύνσεις των ανάλογων επιχειρησιακών γραμμών, προκειμένου να καταλήξουμε στο ποσό της συνολικής κεφαλαιακής επιβάρυνσης για το Λειτουργικό Κίνδυνο του πιστωτικού ιδρύματος.
- A_L = Μέσος Όρος τελευταίων τριών ετών των Απαιτήσεων Λιανικής (Loans and Advances – μη σταθμισμένων ως προς τον κίνδυνο και συμπεριλαμβανομένων των προβλέψεων)
- β_3 = συντελεστής στάθμισης των Συναλλαγών της Λιανικής στην Τυποποιημένη Μέθοδο, ίσος με 12%.

Αντίστοιχα ορίζεται και η κεφαλαιακή επιβάρυνση για την επιχειρησιακή γραμμή της Εμπορικής Τραπεζικής.

Στις Απαιτήσεις Λιανικής περιλαμβάνονται, σύμφωνα με την εναλλακτική τυποποιημένη μέθοδο, τα συνολικά αντίστοιχα ποσά που ανήκουν στα εξής πιστωτικά χαρτοφυλάκια: Δάνεια Λιανικής, ΜΜΕ που κατατάσσονται στη Λιανική και Αγορασμένα Εισπρακτέα Λιανικής Φύσης. Αντίστοιχα, στις Απαιτήσεις Εμπορικής Τραπεζικής περιλαμβάνονται τα συνολικά αντίστοιχα ποσά που ανήκουν στα εξής πιστωτικά χαρτοφυλάκια: Απαιτήσεις προς επιχειρήσεις, προς κεντρικές τράπεζες, προς πιστωτικά ιδρύματα, προς ειδικευμένους σκοπούς, προς ΜΜΕ που ανήκουν στην εμπορική τραπεζική και τέλος αγορασμένα εισπρακτέα επιχειρηματικής φύσης. Η λογιστική αξία των μετοχών που διακρατούνται στο Χαρτοφυλάκιο Τραπέζης πρέπει επίσης να συμπεριληφθεί.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Εναλλακτική Τυποποιημένη Μέθοδο μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να ενοποιήσουν τις δύο επιχειρησιακές γραμμές σε μία και να υπολογίσουν για αυτήν την ανάλογη κεφαλαιακή επιβάρυνση, δίνοντας της βέβαια το μεγαλύτερο συντελεστή β , ίσο με 15%. Το ίδιο ισχύει και για τα πιστωτικά ιδρύματα που δεν μπορούν να διακρίνουν το μέσο ακαθάριστο εισόδημα για τις άλλες 6 επιχειρησιακές γραμμές μπορούν να υπολογίσουν μια συνολική κεφαλαιακή επιβάρυνση για αυτές τις 6 επιχειρησιακές γραμμές, η οποία θα σταθμίζεται με το μεγαλύτερο συντελεστή β , ίσο με 18%.

Η Μέθοδος της Εξελιγμένης Μέτρησης περιλαμβάνει μια σειρά μεθοδολογιών, που ταξινομούνται στις Εσωτερικές Μεθόδους Μέτρησης, στις Μεθόδους Κατανομής Ζημιών και στις Μεθόδους Καρτών Επιδόσεων, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά ως εξής:

I. Εσωτερικές Μέθοδοι Μέτρησης: τα πιστωτικά ιδρύματα υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις βασιζόμενα στην εκτίμηση των αναμενόμενων λειτουργικών ζημιών, υποθέτοντας τη σταθερότητα των αναμενόμενων και των μη αναμενόμενων ζημιών. Καθορίζονται οι συνδυασμοί του κάθε τομέα δραστηριότητας και του κάθε είδους ζημιογόνου γεγονότος, και προσδιορίζεται η έκθεση σε κίνδυνο, εκτιμώντας τη συχνότητα έλευσης και τη σοβαρότητα επίπτωσης των ζημιογόνων γεγονότων με βάση ιστορικά δεδομένα. Η κεφαλαιακή απαίτηση για κάθε συνδυασμό τομέα δραστηριότητας και είδους ζημιογόνου γεγονότος συνίσταται από την αναμενόμενη

ζημιά προσαρμοσμένη με έναν εποπτικά καθορισμένο *συντελεστή* γ . το άθροισμα των επιμέρους κεφαλαιακών απαιτήσεων για κάθε συνδυασμό αποτελεί τη συνολική κεφαλαιακή απαίτηση του πιστωτικού ιδρύματος έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου.

II. Μέθοδοι Κατανομής Ζημιών: οι μέθοδοι αυτές στοχεύουν στην απευθείας εκτίμηση των μη αναμενόμενων ζημιών και όχι μέσω μια υπόθεσης για τη σχέση τους με τις αναμενόμενες. Για τον υπολογισμό της συνολικής κεφαλαιακής απαίτησης, για τον κάθε συνδυασμό τομέα δραστηριότητας και του κάθε είδους ζημιογόνου γεγονότος, εκτιμάται η σχετική στατιστική κατανομή των λειτουργικών ζημιών για ένα σταθερό χρονικό ορίζοντα, ενώ η συνολική κεφαλαιακή απαίτηση προτείνεται να αποτελεί το άθροισμα των επιμέρους «Μέγιστων Δυνητικών Ζημιών» (VaR) έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου, με την υπόθεση ότι οι ζημιές του κάθε συνδυασμού συσχετίζονται πλήρως μεταξύ τους.

III. Μέθοδοι Καρτών Επιδόσεων: σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, προσδιορίζεται αρχικά η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου σε συνολικό επίπεδο και κατανέμεται στους διάφορους τομείς δραστηριότητας. Τόσο η συνολική όσο και οι επιμέρους κεφαλαιακές απαιτήσεις μεταβάλλονται διαχρονικά ανάλογα με τις επιδόσεις που εμφανίζει ο κάθε τομέας και το κάθε πιστωτικό ίδρυμα. Ο προσδιορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων στηρίζεται στις μεταβολές του περιβάλλοντος κινδύνου ή ελέγχων του κάθε τομέα δραστηριότητας. Για το σκοπό αυτό, ο σχεδιασμός των καρτών επιδόσεων αντανακλά τις μεταβολές κατάλληλα επιλεγμένων δεικτών κινδύνου για κάθε τομέα δραστηριότητας και όχι απευθείας εκτιμήσεις του κινδύνου. (*«Το νέο ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον»*, Προβόπουλος Γ. – Γκόρτσος Χρ.)

1.8 Κριτήρια χρήσης τυποποιημένης μεθόδου μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου

Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που θέλει να κάνει χρήση της Τυποποιημένης Μεθόδου, οφείλει να τηρήσει τα παρακάτω κριτήρια:

1. Χρειάζεται να αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου και να αναθέσει τις ευθύνες σε ανάλογο τμήμα. Το κομμάτι αυτό του οργανισμού θα είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών για την αναγνώριση, εκτίμηση, έλεγχο και μετρίαση του Λειτουργικού Κινδύνου. Πιο συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του συγκεκριμένου τμήματος θα περιλαμβάνουν την κωδικοποίηση πολιτικών και διαδικασιών που αφορούν τη διαχείριση και τον έλεγχο του Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο συνόλου της εταιρίας, το σχεδιασμό και την εφαρμογή μεθόδου καταμέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου σε εταιρικό επίπεδο, και τέλος το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συστήματος αναφοράς του Λειτουργικού Κινδύνου.
2. Στα πλαίσια του εσωτερικού συστήματος μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας, η τράπεζα θα πρέπει να καταγράφει με συστηματικό τρόπο τα σχετικά στοιχεία που αφορούν υλικές ζημιές στις επιχειρησιακές γραμμές. Το εσωτερικό αυτό σύστημα θα πρέπει να είναι πλήρως ενσωματωμένο στις διαδικασίες διαχείρισης του συνολικού κινδύνου της εταιρίας και θα πρέπει να συνεισφέρει ενεργά στον καθορισμό και έλεγχο του προφίλ κινδύνου της εταιρίας. Για παράδειγμα, η πληροφόρηση που θα παρέχει το εσωτερικό αυτό σύστημα μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου θα χρησιμεύει καθοριστικά στην αναφορά κινδύνου, στην αναφορά της διοίκησης καθώς και στην ανάλυση κινδύνου της εταιρίας. Επομένως, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αναπτύξει τεχνικές για τη δημιουργία κινήτρων βελτίωσης της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου προς όφελος του συνόλου της εταιρίας.
3. Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα οφείλει να κάνει αναφορά της έκθεσης του σε Λειτουργικό Κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων και των υλικών λειτουργικών ζημιών, σε τακτική βάση τόσο στη διοίκηση των επιχειρησιακών του μονάδων, όσο και στην ανώτατη διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Ακόμα θα πρέπει να έχει ορίσει συγκεκριμένες διαδικασίες για τη λήψη κατάλληλων ενεργειών έπειτα από την προαναφερθείσα πληροφόρηση των αρμοδίων μονάδων.

4. Το σύστημα της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένο. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να ορίσει ανάλογη τακτική διαδικασία, με την οποία θα διασφαλίζει την συνοχή με τη βοήθεια άρτια ενημερωμένων εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών, μέσα από τις οποίες θα ορίζονται παράλληλα τρόποι για την εξάλειψη αντίθετων φαινομένων.
5. Το εσωτερικό σύστημα για τη μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου και οι σχετικές διαδικασίες διαχείρισης του θα πρέπει να υπόκεινται σε τακτικούς ανεξάρτητους ελέγχους και πιστοποίηση της ποιότητας τους. Αυτοί οι έλεγχοι θα αφορούν τόσο στις δραστηριότητες των επιμέρους επιχειρησιακών μονάδων σε σχέση με το συγκεκριμένο ζήτημα, όσο και στη λειτουργία του τμήματος διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.
6. Το εσωτερικό σύστημα της τράπεζας για τη μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να υπόκειται σε τακτικό έλεγχο τόσο από εξωτερικούς ελεγκτές όσο και από την αρμόδια εποπτική αρχή.

Ένα πιστωτικό ίδρυμα θα πρέπει να αναπτύξει συγκεκριμένες πολιτικές καθώς επίσης θα πρέπει να έχει ορίσει και καταγράψει συγκεκριμένα κριτήρια για τη διάκριση του μικτού εισοδήματος στις τρέχουσες επιχειρησιακές γραμμές και δραστηριότητες όπως ακριβώς ορίζει το πλαίσιο της τυποποιημένης μεθόδου. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να επιθεωρούνται σε τακτική βάση και να επαναπροσαρμόζονται στις νέες επιχειρησιακές δραστηριότητες και τους κινδύνους που προκύπτουν (*Πράξη Διοικητή αριθμ. 2590/20.08.2007, Θέμα: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο*).

1.9 Κριτήρια χρήσης μεθόδου εξελιγμένης μέτρησης Λειτουργικού Κινδύνου

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, για να χρησιμοποιήσει ένα πιστωτικό ίδρυμα τη Μέθοδο της Εξελιγμένης Μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου, πρέπει να τηρεί ορισμένα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: στα ποιοτικά κριτήρια, τα οποία είναι σχεδόν τα ίδια με τα κριτήρια που πρέπει να τηρηθούν για τη χρήση της τυποποιημένης μεθόδου, στα ποσοτικά κριτήρια και στα κριτήρια για την αναγνώριση της ασφάλειας ως μέσο μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο.

1.9.1 Ποιοτικά Κριτήρια

i. Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να δημιουργήσει ανεξάρτητο τμήμα διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου στην ευθύνη του οποίου θα υπόκεινται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή του πλαισίου της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας. Πιο συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητες του συγκεκριμένου τμήματος θα περιλαμβάνουν την κωδικοποίηση πολιτικών και διαδικασιών που αφορούν τη διαχείριση και τον έλεγχο του Λειτουργικού Κινδύνου σε επίπεδο συνόλου της εταιρίας, το σχεδιασμό και την εφαρμογή μεθόδου καταμέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου σε εταιρικό επίπεδο, το σχεδιασμό και την εφαρμογή ενός συστήματος αναφοράς του Λειτουργικού Κινδύνου και τέλος, την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών για την αναγνώριση, την εκτίμηση, τον έλεγχο και τη μετρίαση του Λειτουργικού Κινδύνου.

ii. Το εσωτερικό σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να είναι πλήρως ενσωματωμένο στις καθημερινές διαδικασίες διαχείρισης του συνολικού κινδύνου της εταιρίας και θα πρέπει να συνεισφέρει ενεργά στον καθορισμό και στον έλεγχο του προφίλ του κινδύνου της εταιρίας. Για παράδειγμα, η πληροφόρηση που θα παρέχει το εσωτερικό αυτό σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου θα κατέχει καθοριστικό ρόλο στην αναφορά κινδύνου, στην αναφορά της διοίκησης καθώς και στην ανάλυση κινδύνου της εταιρίας. Επομένως, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αναπτύξει τεχνικές για τον καταμερισμό του κεφαλαίου για το Λειτουργικό Κίνδυνο στις κύριες επιχειρησιακές γραμμές και για τη δημιουργία κινήτρων βελτίωσης της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου προς όφελος του συνόλου της εταιρίας.

iii. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να κάνει αναφορά της έκθεσης του σε Λειτουργικό Κίνδυνο, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων δημιουργίας ζημιών, σε τακτική βάση τόσο στη διοίκηση των επιχειρησιακών του μονάδων, όσο και στην ανώτατη διοίκηση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Επιπλέον πρέπει να έχει ορίσει συγκεκριμένες διαδικασίες για τη λήψη κατάλληλων ενεργειών έπειτα από την προαναφερθείσα πληροφόρηση των αρμοδίων μονάδων.

iv. Το σύστημα για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένο. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να ορίζει ανάλογη τακτική διαδικασία, με την οποία θα διασφαλίζει την συνοχή με τη βοήθεια άρτια ενημερωμένων εσωτερικών πολιτικών, ελέγχων και διαδικασιών, μέσα από τις οποίες θα ορίζονται παράλληλα τρόποι για την εξάλειψη αντίθετων φαινομένων.

v. Εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να εκτελούν τακτικές επιθεωρήσεις των διαδικασιών διαχείρισης και των συστημάτων μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου. Οι επιθεωρήσεις αυτές θα αφορούν τόσο στις δραστηριότητες των επιμέρους επιχειρησιακών μονάδων, όσο και στη λειτουργία του ανεξάρτητου τμήματος διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου.

vi. Η πιστοποίηση του συστήματος μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου από τους εξωτερικούς ελεγκτές και την εθνική εποπτική αρχή θα πρέπει να διαπιστώσει ότι οι εσωτερικές διαδικασίες της πιστοποίησης λειτουργούν σε ικανοποιητικούς ρυθμούς, καθώς και να επιβεβαιώσει ότι η διαδικασία και ροή πληροφόρησης του συστήματος μέτρησης κινδύνου της εταιρίας εκτελείται με διαφανή και εύκολα προσβάσιμο τρόπο. Συγκεκριμένα, κρίνεται απαραίτητο η ελεγκτική και η εποπτική αρχή, όποια στιγμή κρίνει αναγκαίο και κάτω από τις σχετικές διαδικασίες, να είναι σε θέση εύκολης πρόσβασης προς στις διάφορες παραμέτρους του συστήματος.

1.9.2 Ποσοτικά Κριτήρια

i. Επίπεδο πληρότητας της μεθόδου:

Λόγω της διαρκούς εξέλιξης των αναλυτικών μεθόδων μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου, η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχει ορίσει τον τρόπο προσέγγισης ή τις υποθέσεις κατανομής που θα χρησιμοποιηθούν για την κατασκευή του τρόπου μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου με σκοπό τον καθορισμό της κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων. Παρόλα αυτά, το πιστωτικό ίδρυμα, θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι η εξελιγμένη μέθοδος που έχει αναπτύξει καλύπτει πιθανές περιπτώσεις μεγάλων ζημιών. Οποιαδήποτε μέθοδο κι αν αναπτύξει, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αποδείξει ότι το επίπεδο ορθότητας του χρησιμοποιούμενου μέτρου Λειτουργικού Κινδύνου είναι εφάμιλλο εκείνου της μεθόδου εσωτερικών διαβαθμίσεων που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου.

Η Βασιλεία γνωρίζει ότι η μέθοδος εξελιγμένης μέτρησης παρέχει σημαντικά περιθώρια ελευθερίας στα πιστωτικά ιδρύματα για την ανάπτυξη ενός συστήματος διαχείρισης και μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου. Βέβαια, τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να διατηρούν ισχυρές διαδικασίες πιστοποίησης κατά τη διάρκεια ανάπτυξης και χρήσης του συστήματος. Η Επιτροπή θα επιθεωρήσει την ανάπτυξη των μεθόδων μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου κατά το τέλος του 2006. Πιο συγκεκριμένα, θα κάνει επιθεώρηση της εξέλιξης των πρακτικών και της επάρκειας τους ως προς την παραγωγή αξιόπιστων και συνεπών μετρήσεων των πιθανών ζημιών. Επιπλέον, θα ελέγξει τα συσσωρευμένα στοιχεία και το επίπεδο κεφαλαιακής επάρκειας, όπως αυτό ορίζεται από τη χρησιμοποιούμενη μέθοδο, ενώ στη συνέχεια θα κάνει τις απαραίτητες διορθώσεις.

ii. Αναλυτικά κριτήρια:

Στη συνέχεια θα γίνει περιγραφή των ποσοτικών προτύπων που θα πρέπει να τηρούνται από τις εσωτερικές μεθόδους μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου προκειμένου αυτές να είναι επαρκείς στον υπολογισμό της κεφαλαιακής επιβάρυνσης των πιστωτικών ιδρυμάτων:

α) Κάθε εσωτερικό σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου πρέπει να είναι σε συμφωνία τόσο με τον ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου όπως τον έχει δώσει η Επιτροπή της Βασιλείας, όσο και με τους διαφορετικούς τύπους ζημιών.

β) Η εποπτική αρχή θα έχει την απαίτηση από το πιστωτικό ίδρυμα να υπολογίζει την απαιτούμενη κεφαλαιακή επάρκεια αθροίζοντας τις αναμενόμενες ζημιές με τις μη αναμενόμενες ζημιές. Αυτό θα συμβεί στην περίπτωση που το πιστωτικό ίδρυμα δεν αποδείξει με σαφήνεια ότι καλύπτει επαρκώς τις αναμενόμενες ζημιές μέσα από τις εσωτερικές επιχειρησιακές του πρακτικές. Επομένως, για να λάβει υπόψη του ένα πιστωτικό ίδρυμα μόνο τις μη αναμενόμενες ζημιές ως βάση για τον υπολογισμό της απαιτούμενης κεφαλαιακής επάρκειας για το Λειτουργικό Κίνδυνο, θα πρέπει προηγουμένως να έχει αποδείξει στην αρμόδια εθνική εποπτική αρχή ότι έχει μετρήσει και προβλέψει για τις αναμενόμενες ζημιές της λειτουργίας της εταιρίας.

γ) Το σύστημα μέτρησης κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να είναι αρκετά καλά δομημένο, ώστε να μεριμνεί για τις βασικές πηγές Λειτουργικού Κινδύνου που διαμορφώνουν το σχήμα των ουρών στις εκτιμήσεις ζημιών.

δ) Οι μετρήσεις που προκύπτουν από τις διάφορες εκτιμήσεις Λειτουργικού Κινδύνου θα πρέπει να αθροιστούν, προκειμένου να προκύψει το ποσό της ελάχιστης κεφαλαιακής απαίτησης. Όμως, το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να χρησιμοποιήσει εσωτερικά καθορισμένες συσχετίσεις των διαφόρων λειτουργικών ζημιών, αφού αποδείξει σε υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης και σύμφωνα με τις προθέσεις της εποπτικής αρχής, ότι το σύστημα υπολογισμού των συσχετίσεων παράγει ακριβή αποτελέσματα και λαμβάνει υπόψη την αβεβαιότητα που συνεπάγεται κάθε μια τέτοια εκτίμηση. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να πιστοποιήσει τις υποθέσεις συσχέτισης.

ε) Κάθε σύστημα μέτρησης του κινδύνου οφείλει να έχει κάποια βασικά χαρακτηριστικά ώστε να πληρεί τα κριτήρια που αφορούν τη συγκεκριμένη μέθοδο. Σε αυτά περιλαμβάνονται η χρήση των εσωτερικών και εξωτερικών στοιχείων, η ανάλυση σεναρίου, η ανάλυση των παραγόντων που σχετίζονται με το επιχειρησιακό περιβάλλον και τις εσωτερικές διαδικασίες ελέγχου του ιδρύματος. Το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αναπτύξει μια αξιόπιστη, διαφανή, σωστά αρχειοθετημένη και επαληθεύσιμη διαδικασία για τον ορισμό του σχετικού επιπέδου εμπιστοσύνης που προσδίδεται σε κάθε βασικό τέτοιο χαρακτηριστικό από το εσωτερικό σύστημα μέτρησης κινδύνου. Η μέθοδος θα πρέπει να διακρίνεται για την εσωτερική της συνέπεια και να αποφεύγει τη διπλή μέτρηση των ποιοτικών εκτιμήσεων των στοιχείων που μετριάζουν τον κίνδυνο.

iii. Εσωτερικά στοιχεία:

Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να διατηρούν αρχείο εσωτερικών στοιχείων ζημιών, σύμφωνα με τα κριτήρια της συγκεκριμένης μεθόδου. Η σωστή αρχειοθέτηση των εσωτερικών στοιχείων ζημιών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη και λειτουργία ενός αξιόπιστου συστήματος μέτρησης κινδύνου. Τα εσωτερικά στοιχεία ζημιών είναι απαραίτητα για να συνδέσει το πιστωτικό ίδρυμα την εκτίμηση του μέτρου κινδύνου της λειτουργίας του με τα πραγματικά περιστατικά ζημιών. Αυτό μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. Για παράδειγμα, τα εσωτερικά αυτά στοιχεία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για εμπειρικές εκτιμήσεις του κινδύνου, ως εργαλείο πιστοποίησης των δεδομένων και αποτελεσμάτων του συστήματος μέτρησης του κινδύνου, ή ως ο συνδετικός κρίκος των πραγματικών ζημιών και των αποφάσεων διαχείρισης και ελέγχου του κινδύνου.

Τα εσωτερικά στοιχεία ζημιών είναι περισσότερο χρήσιμα και σχετικά όταν συνδέονται απόλυτα με τις καθημερινές και τρέχουσες δραστηριότητες του πιστωτικού ιδρύματος, με τις τεχνικές διαδικασίες και τις διαδικασίες διαχείρισης του κινδύνου που εφαρμόζει το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα. Επομένως, το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να διατηρεί ενημερωμένες διαδικασίες για τη μέτρηση του επιπέδου σημαντικότητας των ιστορικών δεδομένων ζημιών, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου πρέπει να γίνουν συγκεκριμένες τροποποιήσεις, σε ποιο βαθμό πρέπει αυτές να γίνουν και ποιος είναι ο υπεύθυνος για τη λήψη σχετικών αποφάσεων.

Τα εσωτερικά παραγόμενα μέτρα του Λειτουργικού Κινδύνου που θα χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της ελάχιστης κεφαλαιακής επάρκειας πρέπει να βασίζονται σε περίοδο συλλογής εσωτερικών στοιχείων ζημιών τουλάχιστον πέντε ετών, όταν τα στοιχεία αυτά αποτελούν τη βάση για την άμεση κατασκευή του μοντέλου μέτρησης του κινδύνου ή απλά για την πιστοποίηση της εγκυρότητας των μέτρων. Κατά την πρώτη περίοδο χρήσης της εξελιγμένης μεθόδου από το πιστωτικό ίδρυμα, μια περίοδο συλλογής εσωτερικών στοιχείων ίση με τρία έτη είναι αρκετή.

Η διαδικασία που ακολουθεί το πιστωτικό ίδρυμα κατά τη συλλογή των εσωτερικών στοιχείων ζημιών θα πρέπει να ικανοποιεί τα ακόλουθα πρότυπα, προκειμένου να εγκριθεί η χρήση της στον καθορισμό της κεφαλαιακής επάρκειας:

🚩 Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να είναι σε θέση να χαρτογραφήσει τα ιστορικά εσωτερικά στοιχεία ζημιών της στις εποπτικές κατηγορίες και να παρέχει αυτά τα

στοιχεία στους επόπτες κατόπιν αιτήσεως. Πρέπει να έχει τεκμηριώσει τα αντικειμενικά κριτήρια για τη διάκριση των ζημιών της στις καθορισμένες επιχειρησιακές γραμμές και τους τύπους γεγονότος. Έτσι, το πιστωτικό ίδρυμα αποφασίζει το βαθμό στον οποίο εφαρμόζει αυτές τις κατηγοριοποιήσεις στο εσωτερικό της σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου.

✚ Τα εσωτερικά στοιχεία ζημιών ενός πιστωτικού ιδρύματος πρέπει να είναι περιεκτικά δεδομένου ότι οφείλουν να καλύπτουν όλες τις υλικές δραστηριότητες και εκθέσεις από όλα τα κατάλληλα υποσυστήματα και τις γεωγραφικές θέσεις. Ένα πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι οποιαδήποτε παραλειπόμενη δραστηριότητα ή άνοιγμα του, και χωριστά και σε συνδυασμό, δε θα ασκούσε υλική επίδραση στις γενικές εκτιμήσεις κινδύνου. Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να έχει ένα ελάχιστο όριο μεικτών ζημιών για την εσωτερική συλλογή δεδομένων ζημιών, για παράδειγμα €10,000.

✚ Εκτός από τις πληροφορίες για τα ακαθάριστα ποσά ζημιών, το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να συλλέξει στοιχεία για την ημερομηνία του γεγονότος, για οποιαδήποτε αποκατάσταση της ζημιάς, καθώς επίσης και όποιες αναλυτικές πληροφορίες για τις αιτίες του γεγονότος. Το επίπεδο λεπτομέρειας οποιωνδήποτε περιγραφικών πληροφοριών πρέπει να είναι ανάλογο με το μέγεθος του ακαθάριστου ποσού ζημιών.

✚ Το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να ορίσει ειδικά κριτήρια για την ανάθεση των ζημιών εκείνων που προκύπτουν από ένα γεγονός σε μια συγκεντρωμένη λειτουργία ή μια λειτουργία, η δραστηριότητα της οποίας εκτείνεται σε περισσότερες από μια επιχειρησιακές γραμμές, καθώς επίσης και από αλληλοσχετιζόμενα γεγονότα κατά τη διάρκεια του χρόνου.

✚ Οι ζημιές του Λειτουργικού Κινδύνου που συσχετίζονται με τον πιστωτικό κίνδυνο και έχουν περιληφθεί ιστορικά σε βάσεις δεδομένων πιστωτικού κινδύνου των τραπεζών θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζονται ως πιστωτικός κίνδυνος για τους σκοπούς του υπολογισμού της ελάχιστης κεφαλαιακής επάρκειας κάτω από τη Νέα Συνθήκη. Επομένως, τέτοιες απώλειες δεν υπόκεινται στην κεφαλαιακή επιβάρυνση για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Για τη συνέπεια των εσωτερικών βάσεων δεδομένων λειτουργικού κινδύνου τους, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να καταγράφουν όλες μαζί τις απώλειες του Λειτουργικού Κινδύνου. Επομένως, οποιεσδήποτε ζημιές

σχετικές με τον πιστωτικό κίνδυνο πρέπει επίσης να καταχωρούνται με κάποια διευκρίνιση και στις εσωτερικές βάσεις δεδομένων για το Λειτουργικό Κίνδυνο.

iv. Εξωτερικά στοιχεία:

Ένα σύστημα μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου πρέπει να χρησιμοποιεί και σχετικά εξωτερικά στοιχεία ειδικά όταν υπάρχουν συγκεκριμένοι λόγοι για τους οποίους το πιστωτικό ίδρυμα θεωρεί ότι είναι εκτεθειμένο σε ασυνήθιστες, όμως ιδιαίτερα ζημιογόνες, πηγές κινδύνου. Τα εξωτερικά αυτά στοιχεία θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία πραγματικών ποσών ζημιών, πληροφορίες για τη φάση της λειτουργίας της εταιρίας όπου συνέβη το δυσάρεστο συμβάν, πληροφορίες για τις πιθανές αιτίες και περιστάσεις του συμβάντος, καθώς επίσης και άλλες πληροφορίες που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην εκτίμηση σχετικότητας του συμβάντος και για άλλα πιστωτικά ιδρύματα.. Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να αναπτύξει μια συστηματική διαδικασία για τον καθορισμό των περιπτώσεων κατά τις οποίες απαιτείται η χρήση των εξωτερικών στοιχείων ζημιών και τις μεθόδους βάσει των οποίων θα ενσωματωθούν τα στοιχεία για την κατασκευή της μεθόδου μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου. Για παράδειγμα, οι συνθήκες και οι πρακτικές χρήσης των εξωτερικών στοιχείων πρέπει να είναι σωστά αρχειοθετημένες και να υπόκεινται σε τακτικούς ελέγχους τόσο από το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα, όσο και από εξωτερικές αρχές, όπως είναι οι εξωτερικοί ελεγκτές ή η αρμόδια εποπτική αρχή.

v. Ανάλυση σεναρίου:

Το πιστωτικό ίδρυμα οφείλει να χρησιμοποιεί ανάλυση σεναρίου από εξειδικευμένους αναλυτές σε συνάρτηση με τα εξωτερικά στοιχεία προκειμένου να είναι σε θέση να εκτιμήσει την έκθεση του σε σοβαρές και έκτακτες περιπτώσεις ζημιών. Αυτή η προσέγγιση θα πρέπει να βασίζεται στην εμπειρία των διευθυντικών στελεχών καθώς και στην εξειδικευμένη γνώση των στελεχών του τμήματος διαχείρισης του κινδύνου της εταιρίας, έτσι ώστε να εξάγονται ρεαλιστικές εκτιμήσεις των πιθανών πηγών πρόκλησης σοβαρών ζημιών για την εταιρία. Επιπλέον, η ανάλυση σεναρίου θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την εκτίμηση της επιρροής των αποκλίσεων από τις υποθέσεις των συσχετίσεων που ενσωματώνονται στο πλαίσιο μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου της εταιρίας, και πιο συγκεκριμένα, για την εκτίμηση των

πιθανών ζημιών που προκύπτουν από πολλαπλά, ταυτόχρονα γεγονότα λειτουργικών ζημιών. Με την πάροδο του χρόνου τέτοιες εκτιμήσεις είναι απαραίτητο να πιστοποιηθούν και να επανεκτιμηθούν μέσα από σύγκριση με πραγματικά περιστατικά ζημιών, έτσι ώστε να επιβεβαιωθεί η εγκυρότητά τους.

vi. Παράγοντες επιχειρησιακού περιβάλλοντος και εσωτερικού ελέγχου:

Σε συνάρτηση με τη χρήση στοιχείων ζημιών, είτε πραγματικών είτε βάσει ανάλυσης σεναρίων, μια μέθοδος για τη μέτρηση του κινδύνου σε επίπεδο εταιρίας θα πρέπει να καλύπτει βασικούς παράγοντες του επιχειρησιακού περιβάλλοντος και του εσωτερικού ελέγχου που μπορεί να επηρεάσουν το προφίλ Λειτουργικού Κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος. Η κάλυψη αυτών των παραγόντων θα αποδείξει την πρόβλεψη του πιστωτικού ιδρύματος για το μέλλον. Ένας ολοκληρωμένος υπολογισμός των προαναφερθέντων παραγόντων θα αντανακλά άμεσα την ποιότητα του περιβάλλοντος του ελέγχου και της λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, θα βοηθήσει στην εναρμόνιση των υπολογισμών κεφαλαίου με τους αντικειμενικούς στόχους του τμήματος διαχείρισης κινδύνου και θα βοηθά στην ταχεία αναγνώριση τόσο των βελτιώσεων όσο και των υποβιβασμών του προφίλ κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος. Ο τρόπος εκτίμησης των παραγόντων επιχειρησιακού περιβάλλοντος και εσωτερικών ελέγχων του πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να ικανοποιεί τα ακόλουθα πρότυπα, προκειμένου να εγκριθεί η χρήση της στον καθορισμό της κεφαλαιακής επάρκειας:

✚ Η επιλογή κάθε παράγοντα θα πρέπει να γίνεται βάσει της πιθανής του πρόκλησης κινδύνου, σύμφωνα με την εμπειρία και την εξειδικευμένη κρίση των συναφών επιχειρησιακών τομέων. Η εκτίμηση των παραγόντων θα πρέπει να ποσοτικοποιείται, όταν αυτό είναι εφικτό, προκειμένου να μπορεί να πιστοποιηθεί η εγκυρότητά της.

✚ Η ευαισθησία των εκτιμήσεων κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος στις διάφορες αλλαγές των παραγόντων αυτών και η σχετική στάθμιση των παραγόντων θα πρέπει να αποδεικνύεται με συστηματικό τρόπο. Πέρα από την κάλυψη των αλλαγών κινδύνου εξαιτίας βελτιώσεων στους ελέγχους κινδύνου, το πλαίσιο θα πρέπει να προβλέπει τις πιθανές αυξήσεις του κινδύνου εξαιτίας της μεγαλύτερης πολυπλοκότητας των δραστηριοτήτων ή του αυξημένου όγκου συναλλαγών.

✚ Το πλαίσιο και κάθε ενότητα της εφαρμογής του, συμπεριλαμβανομένης και της διαδικασίας για τις προσαρμογές στις εμπειρικές εκτιμήσεις, θα πρέπει να είναι σωστά ενημερωμένο και να υπόκειται σε ανεξάρτητους ελέγχους μέσα στα πλαίσια του πιστωτικού ιδρύματος αλλά και από την εποπτική αρχή.

Με τη πάροδο του χρόνου, η διαδικασία και τα αποτελέσματα της θα πρέπει να πιστοποιείται μέσα συγκρίσεις με τα πραγματικά στοιχεία εσωτερικών ζημιών, τα σχετικά εξωτερικά στοιχεία και τις απαραίτητες προσαρμογές. *(Πράξη Διοικητή αριθμ. 2590/20.08.2007, Θέμα: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο).*

1.9.3 Κριτήρια αναγνώρισης ασφάλειας ως μέσο μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου:

- ✚ Η ασφαλιστική εταιρία έχει πιστωτική αξιολόγηση Α ή ισοδύναμη.
- ✚ Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο θα πρέπει να έχει μια αρχική περίοδο τουλάχιστον ενός έτους. Για τις πολιτικές με μια περίοδο λιγότερη του ενός έτους, το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να κάνει τις κατάλληλες ρυθμιστικές περικοπές που να αντανακλούν το μειωμένο υπόλοιπο όρο της ασφάλειας, μέχρι και μια πλήρη περικοπή ίση με 100% για τις ασφάλειες με υπολειπόμενη περίοδο ισχύος ίση ή μικρότερη των 90 ημερών.
- ✚ Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο έχει μια ελάχιστη περίοδο ειδοποίησης για την ακύρωση και την μη-ανανέωσή του.
- ✚ Το ασφαλιστήριο συμβόλαιο δεν περιέχει κανέναν αποκλεισμό ή περιορισμό όσον αφορά τη ρυθμιστική δράση ή το δέκτη ή τον εκκαθαριστή ενός χρεοκοπημένου πιστωτικού ιδρύματος.
- ✚ Η ασφαλιστική κάλυψη έχει χαρτογραφηθεί ρητά σύμφωνα με την πραγματική έκθεση ζημιών Λειτουργικού Κινδύνου του ιδρύματος.
- ✚ Η ασφάλεια παρέχεται από τρίτη οντότητα. Σε περίπτωση ασφαλειών σε συναφείς ή θυγατρικές εταιρίες, η ασφάλιση πρέπει να δοθεί σε μια ανεξάρτητη τρίτη οντότητα.
- ✚ Το πλαίσιο για την ασφάλεια είναι σωστά αιτιολογημένο και τεκμηριωμένο.
- ✚ Το πιστωτικό ίδρυμα αποκαλύπτει τη μείωση της κεφαλαιακής της επιβάρυνσης για το Λειτουργικό Κίνδυνο λόγω της ασφάλειας.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθεί το πιστωτικό ίδρυμα για την αναγνώριση της ασφάλειας κάτω από το την εξελεγμένη μέθοδο μέτρησης πρέπει επίσης να καλύπτει τον υπόλοιπο όρο ενός συμβολαίου, τους όρους ακύρωσης και μη-ανανέωσης και την αβεβαιότητα της πληρωμής, καθώς επίσης και των ελλিপών συνδυασμών στην κάλυψη των ασφαλιστηρίων συμβολαίων. *(Πράξη Διοικητή αριθμ. 2590/20.08.2007, Θέμα: Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για το Λειτουργικό Κίνδυνο).*

Στον παραπάνω πίνακα, στον Πίνακα 1.3, καταγράφονται τα ποιοτικά κριτήρια ανά κατηγορία μέτρησης που θα ελέγχονται από τις εποπτικές αρχές.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ			
ΣΤΑΔΙΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ	ΜΕΘΟΔΟΣ ΒΑΣΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ	ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	ΕΞΕΛΙΓΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ
<u>1ος Πυλώνας:</u> Ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις	Δεν υπάρχουν αναγκαίες προϋποθέσεις	Οι τράπεζες θα πρέπει να ικανοποιούν τις εξής προϋποθέσεις: ανεξάρτητες λειτουργίες οικονομικών ελέγχων, επιχειρησιακές δραστηριότητες χαρτογραφημένες σύμφωνα με τις οδηγίες, ανεξάρτητη λειτουργία διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου για τις μετρήσεις, την μεθοδολογία και τις διαδικασίες.	Όλες οι προηγούμενες προϋποθέσεις καθώς επίσης χρήση της βάσης δεδομένων λειτουργικού κινδύνου και των μετρήσεων στην διαχείριση του κινδύνου, θα πρέπει να υπάρχει ηλεκτρονικό αρχείο για ζημιές που σημειώθηκαν τα προηγούμενα έτη, τα στοιχεία του αρχείου για τις αρχές θα πρέπει να έχουν ελεγχθεί, η συγκέντρωση των στοιχείων θα έχει γίνει από αξιόπιστο σύστημα, και ειδικά εκπαιδευόμενο προσωπικό θα έχει αναλάβει τα τεχνικά θέματα.
<u>2ος Πυλώνας:</u> Εποπτικός Έλεγχος	Ο μηχανισμός διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου θα ελεγχθεί από εποπτικές αρχές.	Οι εποπτικές αρχές θα εξετάσουν την χαρτογράφηση των δραστηριοτήτων του οργανισμού.	Οι εποπτικές αρχές θα εξετάσουν επισταμένως την διαδικασία συγκέντρωσης στοιχείων για την δημιουργία του ηλεκτρονικού αρχείου για τις ζημιές που έχουν σημειωθεί.
<u>3ος Πυλώνας:</u> Πειθαρχία της αγοράς	Οι τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιήσουν την κεφαλαιακή προσέγγιση που έχουν επιλέξει και τα κεφάλαια λειτουργικού κινδύνου σαν ποσοστό επί των συνολικών κεφαλαίων.	Όλα τα προηγούμενα και επιπλέον θα γνωστοποιήσουν τον βαθμό έκθεσης στον λειτουργικό κίνδυνο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.	Οι τράπεζες θα πρέπει να προχωρήσουν σε γνωστοποιήσεις όπως στις προηγούμενες κατηγορίες και επιπλέον συμπληρωματικά να εμφανίσουν τις συνολικές λειτουργικές ζημιές ανά δραστηριότητα.

Πίνακας 1.3: Καταγραφή των ποιοτικών κριτηρίων ανά κατηγορία μέτρησης.

❖ **Γνωστοποιήσεις:**

▪ Οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύσουν πληροφορίες προκειμένου να επιτρέπουν στην αγορά να εκτιμά το βαθμό της έκθεσής τους στο Λειτουργικό Κίνδυνο, καθώς και την ποιότητα της διαχείρισής του.

▪ Σε αυτή τη φάση δίνεται η ευκαιρία στις αγορές να συμμετέχουν στην εποπτεία των τραπεζών, δεδομένου ότι θα τηρούνται υψηλές προδιαγραφές στη διαφάνεια και στην παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Οι τράπεζες που θα εκτιμάται ότι έχουν προφίλ υψηλού κινδύνου, ή ακόμα και ανεπαρκές σύστημα της διαχείρισης των κινδύνων, θα «τιμωρούνται» μέσω υψηλότερων περιθωρίων επιτοκίου στο διατραπεζικό δανεισμό και στο εκδιδόμενο χρέος, ιδιαίτερα εκείνο της μειωμένης εξασφάλισης.

▪ Η διαφάνεια των στοιχείων θα πρέπει να είναι υποχρεωτική, ομοιόμορφη σαν παρουσίαση και να επικεντρώνεται σε τρεις τομείς:

1. κεφαλαιακή επάρκεια – σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων
2. παρουσίαση των εκθέσεων σε κίνδυνο ανά προϊόν
3. διαφάνεια των διαδικασιών της διαχείρισης των κινδύνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

2.1 Οι κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποτελούν το κέντρο του χρηματοοικονομικού συστήματος μιας χώρας και εμπλέκονται στο να αντιμετωπίζουν πολλούς χρηματοοικονομικούς κινδύνους. Ένα πιστωτικό ίδρυμα, μπορεί να υποστεί οικονομικές ζημιές εξαιτίας της πραγματοποίησης ενός μη αναμενόμενου γεγονότος. Η πιθανότητα αυτή ονομάζεται «κίνδυνος». Επομένως, ως «κίνδυνος» μπορεί να οριστεί « η αβεβαιότητα που συνδέεται με κάποιο προσδοκώμενο γεγονός ή αποτέλεσμα».

Οι πιθανοί κίνδυνοι των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι οι εξής:

✚ **Κίνδυνος Αγοράς:** ορίζεται ως η διασπορά των μη αναμενόμενων αποτελεσμάτων του χαρτοφυλακίου τίτλων, που οφείλεται σε αιφνίδιες διακυμάνσεις ορισμένων χρηματοοικονομικών μεταβλητών.

✚ **Επιτοκιακός Κίνδυνος:** ορίζεται ως η διακύμανση της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού ως αποτέλεσμα των μεταβολών του επιτοκίου.

✚ **Πιστωτικός Κίνδυνος:** συνίσταται στην αδυναμία των προμηθευτών των απαιτήσεων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει είτε αυτές αφορούν στην εξυπηρέτηση τόκων είτε στην αποπληρωμή των κεφαλαίων.

✚ **Συναλλαγματικός Κίνδυνος:** προέρχεται από τις μεταβολές των ισοτιμιών των νομισμάτων, οι οποίες επηρεάζουν τις «θέσεις» σε συνάλλαγμα που έχει λάβει ένα τραπεζικό ίδρυμα για τη διαχείριση των διαθεσίμων της ή των διαθεσίμων των πελατών της.

✚ **Κίνδυνος Χώρας ή Κίνδυνος Χρέους:** αναφέρεται κυρίως στην περίπτωση παύσης πληρωμών από μια συγκεκριμένη κυβέρνηση σε μια συγκεκριμένη χώρα.

✚ **Κίνδυνος Διακανονισμού Πληρωμών:** η πιθανότητα ο ένας από τους δύο αντισυμβαλλόμενους να αθετήσει τη συμφωνία, εφόσον ο άλλος αντισυμβαλλόμενος έχει ήδη πληρώσει τα χρήματα.

✚ **Κίνδυνος Ρευστότητας:** είναι η πιθανότητα αδυναμίας του πιστωτικού ιδρύματος να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του λόγω της ανεπαρκούς ρευστότητας.

✚ **Νομικός Κίνδυνος:** το νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των τραπεζών μπορεί να μεταβληθεί επηρεάζοντας την κερδοφορία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Μια δικαστική απόφαση που αφορά σε μια συγκεκριμένη τράπεζα μπορεί να έχει ευρύτερες επιπτώσεις για τη διευθέτηση σημαντικών τραπεζικών ζητημάτων στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος. Οι τράπεζες πρέπει να διευρύνουν με προσοχή το νομικό κίνδυνο, όταν αναπτύσσουν νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα ή όταν εισάγουν νέους τύπους συναλλαγών. Ο νομικός κίνδυνος υπάγεται στον Λειτουργικό Κίνδυνο.

✚ **Κίνδυνος από Πράξεις Εκτός Ισολογισμού:** εμφανίζεται με τη μορφή απρόβλεπτων απαιτήσεων στο ενεργητικό του ισολογισμού της τράπεζας.

✚ **Κίνδυνος Φερεγγυότητας ή Κεφαλαιακός Κίνδυνος:** πρόκειται για τον κίνδυνο, ο οποίος συνδέεται με την πιθανότητα της πτώχευσης του τραπεζικού ιδρύματος ως αποτέλεσμα της μη επάρκειας κεφαλαίων (εποπτικών – λειτουργικών).

✚ **Λειτουργικός Κίνδυνος:** είναι ο κίνδυνος που αναφέρεται στις απώλειες που μπορεί να προκύψουν από ανεπαρκή ή αποτυχημένη εσωτερική διαδικασία της τράπεζας, κακή λειτουργία των συστημάτων, ανθρώπινων σφαλμάτων, αποτυχιών της διαχείρισης και ενδεχόμενων δυσχερειών μεταξύ των βασικών παραγόντων της εταιρικής διοίκησης, και γεγονότα, όπως είναι οι πυρκαγιές, οι σεισμοί ή άλλες φυσικές καταστροφές. Για τον Λειτουργικό Κίνδυνο θα πραγματοποιηθεί ανάλυση στη συνέχεια της μελέτης αυτής, αφού αποτελεί το κύριο θέμα της ακόλουθης έρευνας.

2.2 Η αναγκαιότητα για τη μελέτη του Λειτουργικού Κινδύνου

Στην ανάγκη για τη μελέτη του Λειτουργικού Κινδύνου συνέβαλαν οι εξελίξεις στις αγορές, οι οποίες προκάλεσαν πολλούς και διάφορους κινδύνους που δεν θα μπορούσαν να ενταχθούν στα πλαίσια του πιστωτικού κινδύνου ή του κινδύνου αγοράς, δεδομένου ότι οι κίνδυνοι αυτοί οφείλονται σε λειτουργικά προβλήματα.

Το πρώτο κύριο λειτουργικό πρόβλημα οφείλεται στο ηλεκτρονικό εμπόριο. Το ηλεκτρονικό εμπόριο προκαλεί ορισμένους κινδύνους, όπως είναι για παράδειγμα οι περιπτώσεις απάτης ή τα θέματα ασφάλειας των συστημάτων, τα οποία δεν έχουν μελετηθεί ακόμα. Η συμμετοχή κάποιων εξωτερικών συνεργατών στις λειτουργίες του κάθε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, μπορεί να προκαλέσει επιπρόσθετους κινδύνους στο ίδρυμα.

Επιπλέον, έχει δημιουργηθεί η ανάγκη να διατηρηθεί ένας συνεχής έλεγχος υψηλής ποιότητας στην εσωτερική λειτουργία και στα συστήματα υποστήριξης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η συνεχής χρήση της υψηλής τεχνολογίας μπορεί να μετατρέψει τον κίνδυνο ενός απλού διαδικαστικού σφάλματος σε κίνδυνο κατάρρευσης του συστήματος, όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση των λειτουργιών ενός πιστωτικού ιδρύματος από αυτό.

Η εμφάνιση καινούργιων τύπων κινδύνων κατά την υιοθέτηση τεχνικών για την μεταβίβαση και κάλυψη των πιστωτικών ιδρυμάτων από τους πιστωτικούς κινδύνους ή τους κινδύνους αγοράς, καθώς επίσης και η βιωσιμότητα των νέων ενοποιημένων συστημάτων, η οποία έχει δοκιμαστεί έντονα με τις συγχωνεύσεις, τις συνενώσεις ή τις διασπάσεις εταιρειών, αποτελούν επιπρόσθετα λειτουργικά προβλήματα. (*«Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα. Μια θεωρητική και νομική προσέγγιση»*, Πασσά Α.)

2.3 Διαφορές λειτουργικών κινδύνων και χρηματοοικονομικών κινδύνων

Στον Πίνακα 2.1, παρουσιάζονται οι διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των λειτουργικών κινδύνων και των χρηματοοικονομικών κινδύνων.

Λειτουργικοί Κίνδυνοι	≠	Χρηματοοικονομικοί Κίνδυνοι
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ενδογενείς – αφορούν στην εσωτερική λειτουργία ■ Διαχείριση μέσω επέμβασης σε διαδικασίες, τεχνολογία, ανθρώπινο δυναμικό, οργανωτική δομή ■ Μέθοδοι ανάλυσης επιχειρηματικών λειτουργιών ■ Μη γραμμικές σχέσεις αιτίων-αποτελέσματος 		<ul style="list-style-type: none"> ■ Εξαρτώνται από το περιβάλλον και την αγορά ■ Διαχείριση μέσω χρηματοοικονομικών μέσων άμβλυνσης κινδύνου (hedging) ■ Μέθοδοι χρηματοοικονομικής ανάλυσης ■ Στατιστικά δείγματα, μέσοι όροι

Πίνακας 2.1: Διαφορές Λειτουργικών Κινδύνων και Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ, 2002.

Παρατηρείται, λοιπόν, ότι οι λειτουργικοί κίνδυνοι είναι ενδογενείς και αφορούν την εσωτερική λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος. Αντίθετα, οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι εξαρτώνται από εξωτερικούς παράγοντες, δηλαδή την αγορά και το περιβάλλον.

Η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ αυτών των δυο κατηγοριών των κινδύνων αφορά τη διαχείρισή τους. Η διαχείριση των λειτουργικών κινδύνων πραγματοποιείται μέσω της επέμβασης στις διαδικασίες, στην τεχνολογία, στο ανθρώπινο δυναμικό και στην οργανωτική δομή. Ενώ η διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων γίνεται μέσω χρηματοοικονομικών μέσων άμβλυνσης του κινδύνου (hedging).

Επίσης, οι κατηγορίες αυτές διαφέρουν και ως προς τη χρήση των μεθόδων ανάλυσης. Οι μεν λειτουργικοί κίνδυνοι χρησιμοποιούν τις μεθόδους της ανάλυσης των επιχειρηματικών λειτουργιών. Οι δε χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι κάνουν χρήση των μεθόδων της χρηματοοικονομικής ανάλυσης.

Τελευταία διαφορά μεταξύ των λειτουργικών κινδύνων και των χρηματοοικονομικών κινδύνων, στον Πίνακα 1 όπου διαπιστώνεται ότι οι λειτουργικοί κίνδυνοι ασχολούνται με τις μη γραμμικές σχέσεις μεταξύ των αιτιών και του αποτελέσματος, ενώ οι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι ασχολούνται με τα στατιστικά δείγματα και τους μέσους όρους.

2.4 Ορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου

Η Επιτροπή της Βασιλείας θεωρεί ότι ο Λειτουργικός Κίνδυνος συμπεριλαμβάνεται στους σημαντικότερους κινδύνους που σήμερα αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα, και υποστηρίζει ότι προκειμένου οι τράπεζες να ανταπεξέλθουν απέναντι στις πιθανές ζημιές που ενδεχομένως να προκαλέσει η συγκεκριμένη πηγή κινδύνου, θα πρέπει να διατηρούν κεφάλαιο.

Σύμφωνα, λοιπόν, με την Επιτροπή της Βασιλείας ο Λειτουργικός Κίνδυνος (operational risk) ορίζεται ως εξής:

«Λειτουργικός Κίνδυνος είναι ο κίνδυνος δημιουργίας ζημιάς η οποία προέρχεται από ανεπάρκεια ή αστοχία εσωτερικών διαδικασιών, ανθρώπινου δυναμικού, πληροφοριακών συστημάτων ή εξωτερικών γεγονότων» (KPMG, «*Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών*», Χατζηκωνσταντής Λ.)

Στον ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνεται ο νομικός κίνδυνος, ενώ εξαιρούνται ο στρατηγικός κίνδυνος και ο κίνδυνος αγοράς.

Η ανάλυση των μορφών του Λειτουργικού Κινδύνου είναι η ακόλουθη:

- 1) Λάθη διαδικασιών
- 2) Ανθρώπινο δυναμικό
- 3) Πληροφοριακά συστήματα
- 4) Εξωτερικά γεγονότα

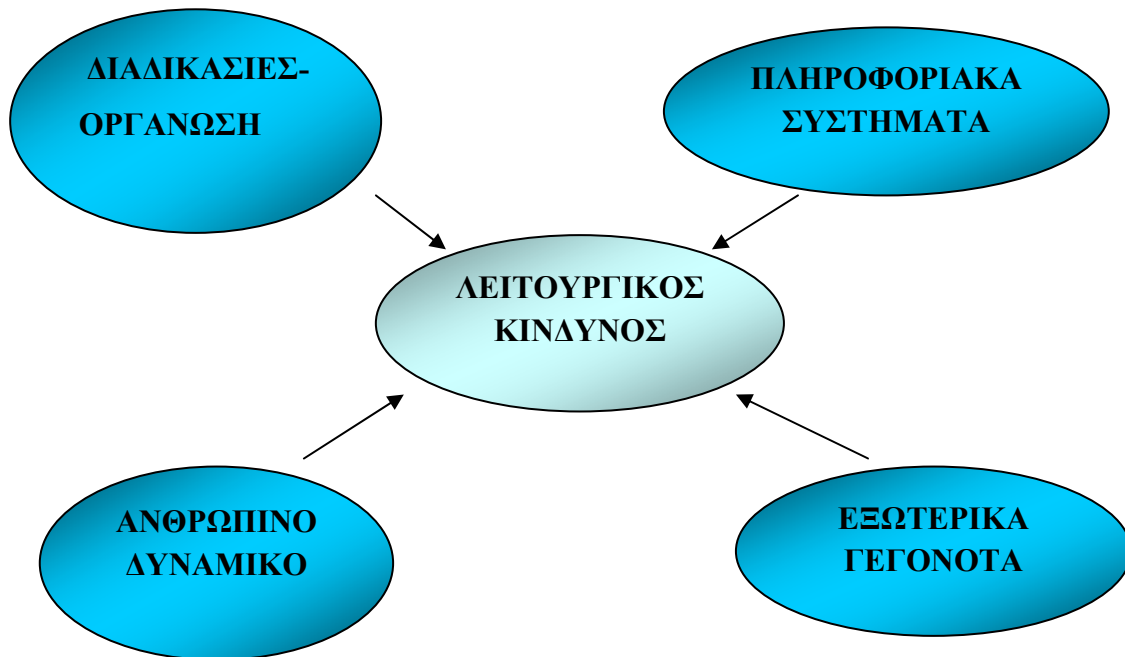
Πιο αναλυτικά, λέγοντας ανεπάρκεια στις εσωτερικές διαδικασίες των πιστωτικών ιδρυμάτων, γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει έλλειψη κατανομής αρμοδιοτήτων, καθώς και τεκμηριωμένων οδηγιών. Ακόμα, στην αιτία αυτή περιλαμβάνονται οι παραβιάσεις σε εξουσιοδοτήσεις λογαριασμών, η εκτέλεση και η τακτοποίηση λανθασμένων συναλλαγών, λάθη λογιστικής και φορολογικής φύσεως, καθώς επίσης και η ύπαρξη ανεπαρκούς αρχειοθέτησης

Η επόμενη αιτία είναι η ανεπάρκεια του ανθρώπινου δυναμικού, όπως είναι για παράδειγμα η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση εργασιών, τα λάθη κατά τη διάρκεια καταγραφής στοιχείων και η έλλειψη διαθεσιμότητας του προσωπικού. Επίσης, οι ασθένειες και οι τραυματισμοί των υπαλλήλων, όπως και τα παράπονα που εκφράζονται από την πλευρά του προσωπικού για τις εργασιακές διακρίσεις που πραγματοποιούνται, περιλαμβάνονται στη κατηγορία αυτή.

Η ανεπάρκεια στα πληροφοριακά συστήματα αναφέρεται κυρίως στην αποτυχία αλληλοσύνδεσης συστημάτων, καθώς και στην αστοχία εφαρμογών λογισμικού και εξοπλισμού. Επιπλέον, αναφέρεται στη δυσκολία της πρόσβασης και στην αμφισβητήσιμη ακεραιότητα των στοιχείων, όπως και στην απώλεια των τηλεπικοινωνιακών συνδέσεων.

Ο Λειτουργικός Κίνδυνος που οφείλεται σε εξωτερικά γεγονότα αναφέρεται κυρίως σε φυσικά φαινόμενα, όπως είναι οι σεισμοί και οι πυρκαγιές, καθώς επίσης και σε θέματα τρομοκρατίας, ληστειών και κλοπών.

Στο Διάγραμμα 2.2 που ακολουθεί, παρουσιάζεται μια απεικόνιση του ορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου:

Διάγραμμα 2.2: Απεικόνιση του Ορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ, 2002.

2.5 Πλαίσιο αξιολόγησης πιθανότητας Λειτουργικού Κινδύνου

Στον παρακάτω Πίνακα 2.3 παρουσιάζεται ένα πλαίσιο αξιολόγησης της πιθανότητας του Λειτουργικού Κινδύνου.

Αρχίζει από το βαθμό ένα, έχοντας σχεδόν καμία πιθανότητα να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, και φτάνει μέχρι το βαθμό πέντε, όπου το ζημιογόνο γεγονός αναμένεται να συμβεί σχεδόν σε κάθε περίπτωση. Στον Πίνακα 6 που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι κλίμακες αξιολόγησης της πιθανότητας του Λειτουργικού Κινδύνου να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, ξεκινώντας από τον βαθμό πέντε και έχει ως εξής:

Πίνακας Κλίμακας Αξιολόγησης Πιθανότητας Λειτουργικού Κινδύνου		
Βαθμός	Ονομασία	Περιγραφή
5	Σχεδόν Βέβαιο	Το ζημιογόνο γεγονός αναμένεται να συμβεί σχεδόν σε κάθε περίπτωση.
4	Αρκετά Πιθανό	Το ζημιογόνο γεγονός είναι πιθανό να συμβεί στις περισσότερες περιπτώσεις.
3	Μέτρια Πιθανό	Το ζημιογόνο γεγονός αναμένεται να συμβεί κάποια στιγμή.
2	Λίγο Πιθανό	Το ζημιογόνο γεγονός θα μπορούσε να συμβεί κάποια στιγμή.
1	Σχεδόν Απίθανο	Το ζημιογόνο γεγονός είναι σχεδόν απίθανο να συμβεί.

Πίνακας 2.3: Κλίμακες Αξιολόγησης Πιθανότητας Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Σύμφωνα με τον παραπάνω Πίνακα 2.3, λοιπόν, ο Λειτουργικός Κίνδυνος έχοντας το βαθμό πέντε, γίνεται γνωστό ότι το ζημιογόνο γεγονός είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα συμβεί σε κάθε περίπτωση.

Στο βαθμό τέσσερα είναι αρκετά πιθανό να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, όχι σε όλες, αλλά στις περισσότερες περιπτώσεις του Λειτουργικού Κινδύνου.

Στον αμέσως επόμενο βαθμό, δηλαδή στον τρίτο βαθμό, υπάρχει μια μέτρια πιθανότητα να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, αφού αναμένεται να συμβεί σε κάποια στιγμή στο μέλλον.

Οι λιγότερες πιθανότητες να συμβεί το γεγονός είναι στους βαθμούς δύο και ένα, όπου το ζημιογόνο γεγονός θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί κάποια στιγμή και το ζημιογόνο γεγονός είναι σχεδόν απίθανο να συμβεί αντίστοιχα.

Στον ακόλουθο Πίνακα 2.4 παρουσιάζεται ένα πλαίσιο προσδιορισμού των επιπτώσεων του Λειτουργικού Κινδύνου:

Πίνακας Κλίμακας Αξιολόγησης Επίπτωσης Λειτουργικού Κινδύνου		
Βαθμός	Ονομασία	Περιγραφή
5	Καταστροφική	Καταστροφική επίπτωση στην κερδοφορία της τράπεζας, απώλεια στρατηγικών στόχων, απώλεια πελατείας, επιβολή ποινών.
4	Μεγάλη	Μεγάλη επίπτωση στην κερδοφορία της τράπεζας, πιθανή απώλεια πελατείας, απειλή επιβολής ποινών από τις εποπτικές αρχές, γεγονότα και προβλήματα που απαιτούν ενέργειες από την ανώτερη διοίκηση.
3	Μέτρια	Μέτρια επίπτωση στη κερδοφορία της τράπεζας, σχετική απώλεια πελατείας, σύσταση από τις εποπτικές αρχές, γεγονότα και προβλήματα που απαιτούν ενέργειες από τους προϊσταμένους των μονάδων.
2	Μικρή	Μικρή επίπτωση στην κερδοφορία της τράπεζας, επιπτώσεις που μπορούν να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο της συνήθους λειτουργίας, ελάχιστη απώλεια πελατείας, ενδεχομένη σύσταση από τις εποπτικές αρχές, γεγονότα και προβλήματα που απαιτούν ενέργειες από την δεύτερη βαθμίδα ιεραρχίας.
1	Ασήμαντη	Ασήμαντη επίπτωση στην κερδοφορία της τράπεζας, ελάχιστα μικρή απώλεια πελατείας, γεγονότα και προβλήματα που απαιτούν ενέργειες από την πρώτη βαθμίδα ιεραρχίας και το προσωπικό.

Πίνακας 2.4: Κλίμακες Αξιολόγησης Επίπτωσης Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Επομένως, σύμφωνα με τον Πίνακα 2.4, οι επιπτώσεις εφόσον συμβεί το ζημιογόνο γεγονός μπορεί να είναι από ασήμαντες έως καταστροφικές για την κερδοφορία του πιστωτικού ιδρύματος. Ξεκινώντας από τον χαμηλότερο βαθμό, οι επιπτώσεις είναι ασήμαντες στην κερδοφορία της τράπεζας, η απώλεια των πελατών είναι μικρή, και για τα προβλήματα που δημιουργούνται απαιτούνται ενέργειες από την πρώτη βαθμίδα της ιεραρχίας και το προσωπικό του πιστωτικού ιδρύματος.

Στο δεύτερο βαθμό υπάρχει μικρή επίπτωση στην κερδοφορία του ιδρύματος και οι επιπτώσεις που παρουσιάζονται μπορούν να αντιμετωπιστούν στα πλαίσια της λειτουργίας της τράπεζας. Επίσης, εμφανίζεται ελάχιστη απώλεια πελατών και μια ενδεχόμενη σύσταση από τις εποπτικές αρχές.

Παρατηρείται ότι όσο αυξάνεται ο βαθμός τόσο αυξάνονται και οι επιπτώσεις του ζημιογόνου γεγονότος στο πιστωτικό ίδρυμα. Στον τρίτο βαθμό υπάρχει μέτρια επίπτωση στην κερδοφορία της τράπεζας, ενώ παρουσιάζεται απώλεια πελατείας. Επιπλέον, τα γεγονότα και τα προβλήματα που εμφανίζονται απαιτούν αντιμετώπιση από τους προϊσταμένους των μονάδων.

Ο βαθμός της αξιολόγησης αυξάνεται και οι επιπτώσεις στην κερδοφορία της τράπεζας μεγαλώνουν. Πιο συγκεκριμένα στον τέταρτο βαθμό, παρουσιάζεται πιθανή απώλεια πελατών του πιστωτικού ιδρύματος, καθώς επίσης και απειλή ποινών στην τράπεζα από τις εποπτικές αρχές. Τα προβλήματα και τα γεγονότα που πραγματοποιούνται, απαιτούν ενέργειες για την αντιμετώπισή τους από την ανώτερη διοίκηση

Οι μεγαλύτερες επιπτώσεις εφόσον συμβεί το ζημιογόνο γεγονός, εμφανίζονται στον πέμπτο βαθμό αξιολόγησης. Εδώ οι επιπτώσεις στην κερδοφορία της τράπεζας είναι καταστροφικές. Παρουσιάζεται απώλεια των στρατηγικών στόχων του ιδρύματος, βέβαιη απώλεια των πελατών, και τέλος επιβάλλονται ποινές στο πιστωτικό ίδρυμα.

2.6 Η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων σε ιεραρχική δομή

Στο Διάγραμμα 2.5 απεικονίζεται η κατηγοριοποίηση των Λειτουργικών Κινδύνων. Διαχωρίζονται οι βασικές περιοχές του Λειτουργικού Κινδύνου και οι επιμέρους περιοχές στην κάθε κατηγορία, και τέλος κατηγοριοποιούνται οι γενικοί λειτουργικοί κίνδυνοι.

Διάγραμμα 2.5: Ιεραρχική Δομή Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ. 2002.

Στο Διάγραμμα 2.6, στο οποίο αναγράφονται τα τρία πρώτα επίπεδα του σχήματος και τι περιλαμβάνει το κάθε επίπεδο. Περιληπτικά, στο πρώτο επίπεδο περιλαμβάνονται οι περιοχές του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες είναι οι εξής:

- 1) Λειτουργίες / Οργάνωση
- 2) Τεχνολογία / Συστήματα
- 3) Ανθρώπινο Δυναμικό
- 4) Εξωτερικοί Κίνδυνοι

Στο δεύτερο επίπεδο περιλαμβάνονται οι υποπεριοχές του Λειτουργικού Κινδύνου, όπου αναφέρονται οι αρμοδιότητες για την κάθε περιοχή του Λειτουργικού Κινδύνου. Στο τρίτο επίπεδο περιλαμβάνονται οι γενικοί λειτουργικοί κίνδυνοι, ενώ στο τέταρτο επίπεδο οι αναλυτικοί λειτουργικοί κίνδυνοι.

Οι βασικές υποπεριοχές των Λειτουργικών Κινδύνων παρουσιάζονται ως εξής:

Διάγραμμα 2.6: Επίπεδα της Κατηγοριοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Όπως παρατηρείται στο παραπάνω Διάγραμμα 2.6, η περιοχή λειτουργίες / οργάνωση περιλαμβάνει την οργάνωση και τις διαδικασίες του οργανισμού, τη χρηματοοικονομική διαχείριση και τη νομική συμμόρφωση. Η δεύτερη περιοχή, η οποία έχει να κάνει με την τεχνολογία και τα συστήματα, αφορά την υποδομή και τη σωστή διαχείριση των πληροφοριών του ιδρύματος.

Η διαχείριση του προσωπικού, και γενικά τα ζητήματα του προσωπικού του πιστωτικού ιδρύματος, περιλαμβάνονται στην τρίτη περιοχή, δηλαδή στο ανθρώπινο δυναμικό. Τέλος, στους εξωτερικούς κινδύνους περιλαμβάνονται η δολιοφθορά από εξωτερικού παράγοντες, καθώς και οι φυσικές καταστροφές όπως είναι οι σεισμοί, οι πυρκαγιές, οι πλημμύρες.

Στους γενικούς λειτουργικούς κινδύνους περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητες του ιδρύματος, η αποτελεσματικότητα της ηγεσίας και των διαδικασιών επικοινωνίας, συναλλακτικά και λειτουργικά όρια, καθώς επίσης και το πρόγραμμα των κινήτρων της τράπεζας. Το σημαντικότερο όμως είναι η παρακολούθηση της οικονομικής αποτελεσματικότητας, και γενικότερα η παρακολούθηση της κερδοφορίας της τράπεζας, σύμφωνα με την οποία παρακολούθηση εξετάζεται συνεχώς η οικονομική πορεία του πιστωτικού ιδρύματος.

2.7 Η κατηγοριοποίηση των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν οι κατηγορίες των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου, όπως προσδιορίστηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας, καθώς επίσης και παραδείγματα για την κάθε μια από τις κατηγορίες αυτές. Οι κατηγορίες των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου είναι επτά.

Αναφορικά, η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα περιστατικά των λειτουργικών ζημιών τα οποία προέρχονται από το εσωτερικού του οργανισμού, η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τα περιστατικά των λειτουργικών ζημιών που προκαλούνται από το εξωτερικό του οργανισμού, και η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στις εργασιακές πρακτικές και στην ασφάλεια στο χώρο της εργασίας. Στην τέταρτη κατηγορία των φαινομένων περιλαμβάνονται οι πελάτες, τα προϊόντα και οι επιχειρηματικές πρακτικές, στην πέμπτη κατηγορία αναφέρονται οι ζημιές σε υλικά αγαθά, η έκτη κατηγορία αναφέρεται στη διατάραξη των εργασιών και στην αποτυχία ή την δυσλειτουργία των συστημάτων, και τέλος η έβδομη κατηγορία περιλαμβάνει τη διαχείριση των διαδικασιών. Στη συνέχεια, ακολουθεί ανάλυση της κάθε κατηγορίας φαινομένων του λειτουργικού κινδύνου ξεχωριστά:

1. Κατηγορία 1^η: Περιστατικά Λειτουργικών Ζημιών Προερχόμενα από το Εσωτερικό του Οργανισμού.

Αυτή είναι η πρώτη κατηγορία και περιλαμβάνει εκείνες τις περιπτώσεις των ζημιών, οι οποίες προκαλούνται από ενέργειες των υπαλλήλων της τράπεζας. Οι ζημιές αυτές έχουν σαν σκοπό, για παράδειγμα, την παράνομη ιδιοποίηση ξένου κινητού πράγματος, όπως η κλοπή και η ληστεία, και την καταστροφή ή την πρόκληση βλάβης σε ξένο πράγμα, όπως την φθορά της ξένης περιουσίας. Επιπλέον παραδείγματα είναι η παραβίαση της επαγγελματικής εχεμύθειας και του υπηρεσιακού απορρήτου. Ακόμα, σαν παραδείγματα αναφέρονται η πλαστογράφηση ή η νοθεία εγγράφου με σκοπό την παραπλάνηση ή το περιουσιακό όφελος, καθώς και η πρόκληση ζημιάς σε ξένη περιουσία, της οποίας έχει την επιμέλεια ή την διαχείριση.

2. Κατηγορία 2^η: Περιστατικά Λειτουργικών Ζημιών που Προκαλούνται από το Εξωτερικό του οργανισμού.

Η δεύτερη κατηγορία περιέχει περιπτώσεις ζημιών, οι οποίες προκλήθηκαν από ενέργειες ατόμων τα οποία βρίσκονται εκτός της τράπεζας. Σαν παραδείγματα στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα ίδια παραδείγματα που έχουν ήδη αναφερθεί στην

πρώτη κατηγορία. Επιπλέον, περιλαμβάνεται η παραβίαση προγραμμάτων των ηλεκτρονικών υπολογιστών και η κλοπή των πληροφοριών.

3. Κατηγορία 3^η: Εργασιακές Πρακτικές και Ασφάλεια στο Χώρο Εργασίας.

Η τρίτη κατηγορία αναφέρεται στις αποζημιώσεις λόγω των ασυνεπειών προς τους εργαζόμενους, που συνίσταται σε εργασιακές πρακτικές, δηλαδή προνόμια και αποζημιώσεις, σε υποχρεώσεις τήρησης των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, και τέλος σε διακρίσεις που μπορεί να υπάρξουν μεταξύ των εργαζομένων του ιδρύματος.

4.Κατηγορία 4^η: Πελάτες, Προϊόντα και Επιχειρηματικές Πρακτικές.

Στην τέταρτη αυτή κατηγορία περιλαμβάνονται οι ζημιές που προέρχονται λόγω της αμέλειας των νομοθετικών διατάξεων, που δεσμεύουν τα πιστωτικά ιδρύματα, από την αποτυχία ικανοποίησης της επαγγελματικής υποχρέωσης προς τον πελάτη ή από το λάθος σχεδιασμό του προϊόντος. Αναλυτικότερα, σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται θέματα που προκύπτουν από τη λειτουργία του πιστωτικού ιδρύματος με την ιδιότητα του θεματοφύλακα, τις ατέλειες σε σχέση με τα προϊόντα και τα προβλήματα κατά την παροχή των υπηρεσιών προς τον πελάτη.

5. Κατηγορία 5^η: Ζημιές σε Υλικά Αγαθά.

Σε αυτήν την κατηγορία περιλαμβάνονται οι ζημιές από την καταστροφή ή τη βλάβη των υλικών αγαθών.

6. Κατηγορία 6^η: Διατάραξη των Εργασιών και Αποτυχία ή Δυσλειτουργία των Συστημάτων.

Η έκτη κατηγορία περιλαμβάνει τις απώλειες, οι οποίες οφείλονται σε ανωμαλία ή σε διατάραξη των εργασιών λόγω της αποτυχίας ή της δυσλειτουργίας των συστημάτων. Αυτή η κατηγορία αφορά προβλήματα που ίσως παρουσιαστούν στα πληροφοριακά συστήματα, στις τηλεπικοινωνίες ή στην ηλεκτροδότηση.

7. Κατηγορία 7^η: Διαχείριση Εργασιών.

Σε αυτήν την τελευταία κατηγορία των φαινομένων του Λειτουργικού Κινδύνου, περιλαμβάνονται οι ζημιές οι οποίες προκύπτουν λόγω των αποτυχημένων διαδικασιών συναλλαγής με εμπορικούς αντισυμβαλλόμενους ή γενικότερα με εξωτερικούς συνεργάτες.

2.8 Τεχνικές μείωσης Λειτουργικού Κινδύνου

Γενικότερα οι τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιούν τις λεγόμενες τεχνικές μείωσης του Λειτουργικού Κινδύνου. Αυτές οι τεχνικές μείωσης είναι μηχανισμοί μεταφοράς των κινδύνων. Τα πιστωτικά ιδρύματα αναγνωρίζουν την ασφάλιση ως τεχνική για την μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου, και έχουν τη δυνατότητα να την χρησιμοποιήσουν προκειμένου να μειώσουν σημαντικά τον κίνδυνο. Βέβαια θα πρέπει να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Με τη χρήση της τεχνικής της ασφάλισης, η μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων δεν θα πρέπει να ξεπερνάει το ποσοστό των 20% των κεφαλαιακών απαιτήσεων που υπήρχαν πριν από τη χρήση των τεχνικών για τη μείωση του λειτουργικού κινδύνου. Επίσης, ο φορέας ο οποίος θα παρέχει την ασφάλιση για την μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος, θα πρέπει να έχει άδεια για την παροχή των ασφαλιστικών προϊόντων.

Η αρχική διάρκεια του ασφαλιστηρίου συμβολαίου θα πρέπει να είναι ενός έτους τουλάχιστον. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν διάρκεια μικρότερη του ενός έτους, θα πρέπει η τράπεζα να μειώσει την αξία της κάλυψης. Τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, τα οποία λήγουν σε ενενήντα μέρες ή και σε λιγότερες μέρες, δεν λαμβάνονται υπόψη για την μείωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων. Ακόμα, θα πρέπει σχετικά με την καταγγελία του συμβολαίου να ορίζεται ως ελάχιστη περίοδο ειδοποίησης τουλάχιστον οι τρεις μήνες.

Υπάρχει η περίπτωση η ασφάλιση να παρέχεται από θυγατρικές ή από συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Όταν συμβαίνει αυτό, τότε θα πρέπει ο κίνδυνος να μεταφέρεται σε κάποιο τρίτο πρόσωπο. Δηλαδή σαν να γίνεται αντασφάλιση. Θα πρέπει να είναι γραπτώς καταχωρημένα το πλαίσιο και η μεθοδολογία της ασφάλισης, καθώς επίσης και των άλλων τεχνικών που χρησιμοποιεί το πιστωτικό ίδρυμα.

Με αυτές τις προϋποθέσεις τα πιστωτικά ιδρύματα μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ασφάλιση, αρκεί να πείσουν την Τράπεζα της Ελλάδος ότι με τη χρήση της θα πετύχουν σημαντική μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ**ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ****3.1 Πλαίσιο διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου τραπεζών**

Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να εντοπίσουν και να προσδιορίσουν τον Λειτουργικό Κίνδυνο που υπάρχει στον τύπο του κάθε προϊόντος, της κάθε δραστηριότητας, του κάθε συστήματος και της κάθε διαδικασίας. Επιπλέον, θα πρέπει να βεβαιωθούν ότι έχουν μελετηθεί με κάθε λεπτομέρεια τα νέα προϊόντα, τα νέα συστήματα, καθώς επίσης οι νέες δραστηριότητες και διαδικασίες που πρόκειται να εισαχθούν.

Η διαδικασία αυτή είναι πολύ σημαντική, για το λόγο ότι στην διαδικασία αυτή θα στηριχθούν στη συνέχεια οι μετρήσεις, οι παρατηρήσεις και ο έλεγχος του Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο προσδιορισμός του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνει δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, θα συγκεντρωθούν οι εσωτερικές πληροφορίες, δηλαδή σχετικά με την πολυπλοκότητα της δομής του πιστωτικού ιδρύματος, τη φύση των δραστηριοτήτων, την ποιότητα του προσωπικού, τις αλλαγές του οργανισμού και τις μεταβολές του προσωπικού. Ενώ, στην δεύτερη φάση, θα μελετηθούν οι εξωτερικοί παράγοντες, όπως είναι οι μεταβολές στις οικονομικές συνθήκες, οι αλλαγές στον χώρο των τραπεζών και οι τεχνολογικές εξελίξεις που μπορεί να επηρεάσουν τους στόχους του πιστωτικού ιδρύματος.

Επίσης, στη διαδικασία εντοπισμού και προσδιορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου περιλαμβάνεται και η εκτίμηση σχετικά με το ποιες κατηγορίες του κινδύνου πρέπει να ελεγχθούν. Υπάρχει μια σειρά μεθόδων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί από το πιστωτικό ίδρυμα για την αναγνώριση του Λειτουργικού Κινδύνου:

1. Εσωτερική εκτίμηση κινδύνου: το πιστωτικό ίδρυμα υπολογίζει τον όγκο των εργασιών της σε σχέση με τις περιπτώσεις του Λειτουργικού Κινδύνου, ελέγχοντας έτσι τα ισχυρά και τα αδύναμα σημεία του συστήματος.

2. Χαρτογράφηση του κινδύνου: στη διαδικασία αυτή οι δραστηριότητες, οι λειτουργίες του πιστωτικού ιδρύματος ή οι διαδικασίες, χαρτογραφούνται σύμφωνα με

τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν, έτσι ώστε να εντοπισθούν τα σημεία που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή.

3. Δείκτες: αυτοί οι δείκτες στηρίζονται σε στατιστικά στοιχεία που επιτρέπουν την εκτίμηση της θέσης του πιστωτικού ιδρύματος. Οι δείκτες θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά και να ενημερώνονται για τις πιθανόν αλλαγές που σημειώνονται. Οι δείκτες αυτοί μπορεί να παρουσιάζουν τον αριθμό των συναλλαγών που απέτυχαν, τη συχνότητα και την βαρύτητα λαθών ή παραλείψεων.

4. Καθορισμός ορίων: η μέθοδος αυτή στηρίζεται σε δείκτες οι οποίοι, αν περάσουν ένα συγκεκριμένο επίπεδο, θα ενημερώνουν για πιθανή δυσλειτουργία του συστήματος και θα ενεργοποιούν διορθωτικές διαδικασίες.

5. Δελτίο αποτελεσμάτων: η μέθοδος αυτή θα επιτρέπει τη μετατροπή ποιοτικών αποτελεσμάτων σε ποσοτικά συμπεράσματα, έτσι ώστε να μεταφέρεται το βάρος της διαχείρισης του κινδύνου ανάλογα την αποτελεσματικότητα που παρουσιάζεται.

Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να υιοθετήσουν τις απαραίτητες διαδικασίες για τη μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίες θα πρέπει να είναι ανάλογες με το προφίλ κινδύνου του πιστωτικού ιδρύματος και θα πρέπει να υποστηρίζονται από εκπαιδευμένο προσωπικό και κατάλληλα συστήματα. Οι τράπεζες θα πρέπει να εφαρμόσουν ένα πλαίσιο οργάνωσης, το οποίο τους επιτρέπει να καταγράφουν συνεχώς την έκθεση στο Λειτουργικό Κίνδυνο και τα ζημιογόνα γεγονότα, και με αυτόν τον τρόπο θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να διορθώνουν τις ελλείψεις της στρατηγικής και των διαδικασιών της διαχείρισης. Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν δημιουργήσει μηχανισμούς ελέγχου και άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου, οι οποίοι θα εφαρμοστούν σε κινδύνους τους οποίους έχει ήδη εντοπίσει και αναγνωρίσει το κάθε πιστωτικό ίδρυμα.

Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να προχωρήσουν στην καταγραφή των εσωτερικών διαδικασιών που αφορούν το Λειτουργικό Κίνδυνο, έτσι ώστε να μπορούν να διαπιστώσουν την εφαρμογή των εγκεκριμένων διαδικασιών και τον βαθμό συμμόρφωσης σε όλα τα επίπεδα και τις δραστηριότητες του οργανισμού. Για τις αποτελεσματικότερες διαδικασίες του εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να ενταχθούν στην κανονική ροή των εργασιών και να αφορούν όλες τις βαθμίδες του προσωπικού,

ώστε να υπάρχει αμεσότερη αντίδραση σε πιθανόν αλλαγές συνθηκών και αποφυγή περιττών εξόδων.

Επιπλέον, τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να εκτιμήσουν το κόστος και τις ωφέλειες των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου και να χρησιμοποιήσουν τις πιο κατάλληλες μεθόδους, η χρήση των οποίων θα πρέπει να είναι συμπληρωματική και όχι σε αντικατάσταση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου, θα πρέπει να μειώσει πραγματικά τον κίνδυνο και όχι απλά θα τον μεταφέρει σε κάποιο άλλο επίπεδο, καθώς επίσης θα πρέπει να εξετάζονται με επιμέλεια οι δραστηριότητες, η εμπειρία και ο επαγγελματισμός των πιθανών εξωτερικών συνεργατών.

Στο πλαίσιο των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου βρίσκονται σύγχρονα προγράμματα ασφαλειών, που έχουν δημιουργηθεί, σύμφωνα με τα οποία το πιστωτικό ίδρυμα ,μπορεί να αποζημιωθεί έναντι ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου, όπως είναι λειτουργικά λάθη και παραλείψεις, καταστροφή τίτλων, απάτη, φυσικές καταστροφές, και ειδικά για περιπτώσεις που έχουν μικρή πιθανότητα να συμβούν, αλλά αν συμβούν παρουσιάζουν μεγάλη βαρύτητα από την άποψη των ζημιών που θα προκαλέσουν.

Στο ίδιο πλαίσιο των εναλλακτικών μεθόδων άμβλυνσης του Λειτουργικού Κινδύνου μπορούν επίσης να ενταχθούν και οι επενδύσεις σε συστήματα υψηλής τεχνολογίας.

Τα πιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να έχουν σχεδιάσει ένα βοηθητικό πλάνο, σύμφωνα με το οποίο θα είναι σε θέση να συνεχίσουν τις εργασίες τους, ακόμα και αν συμβεί κάτι απρόοπτο.

Τέλος, τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να μειώσουν τον Λειτουργικό τους Κίνδυνο, επιλέγουν να αναθέσουν σε ανεξάρτητες εταιρείες την διεξαγωγή κάποιων εργασιών τους (outsourcing). Με τον τρόπο αυτόν, τα πιστωτικά ιδρύματα απαλλάσσονται από την ευθύνη της εύρυθμης λειτουργίας και συντήρησης του συστήματος, μεταφέροντας έτσι τις υποχρεώσεις τους σε κάποιους που διαθέτουν μεγαλύτερη πείρα και εξειδίκευση στα θέματα αυτά, ενώ παράλληλα λόγω οικονομιών κλίμακας επιτυγχάνεται μείωση του κόστους των υπηρεσιών.

Στο παρακάτω διάγραμμα, Διάγραμμα 3.1, παρουσιάζεται σχηματικά το οργανωτικό πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου. Όπως παρατηρείται, η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου αναλαμβάνεται από οργανικές μονάδες, οι οποίες μπορεί να αποτελούνται από τη διοίκηση, την επιτροπή ελέγχου, τη διεύθυνση του εσωτερικού ελέγχου, το τμήμα του λειτουργικού κινδύνου, και τις κεντρικές μονάδες. Οι οργανικές αυτές μονάδες συλλέγουν στοιχεία και σε συνεργασία, κοινοποιούν τα αποτελέσματα και κάνουν τον έλεγχο. Έτσι, με τη διαδικασία της αναγνώρισης και της μέτρησης των κινδύνων, καθορίζουν τα όρια και προχωρούν στη διαχείριση των Λειτουργικών Κινδύνων.

Διάγραμμα 3.1: Το Οργανωτικό Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Στο παρακάτω Διάγραμμα 3.2 , παρουσιάζεται σε ιεραρχική δομή το πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου. Το κάθε πιστωτικό ίδρυμα έχει ένα όραμα και θέτει στόχους. Για τη διεκπεραίωση των στόχων αυτών, θα πρέπει να προϋποθέτει μια σωστή υποδομή, όπως τεχνολογία και αλγόριθμους. Με αυτήν την κατάλληλη υποδομή και με μια ορθή διαδικασία διαχείρισης των κινδύνων, η οποία περιλαμβάνει την αναγνώριση των κινδύνων που αφορούν το πιστωτικό ίδρυμα, τη συλλογή των δεδομένων που χρειάζονται, την μέτρηση των κινδύνων, τον καθορισμό των ορίων και την παραγωγή αναφορών, καταλήγουν στη σωστή διαχείριση των κινδύνων και στη κατάλληλη λήψη αποφάσεων. Με την κατάλληλη υποδομή και με την παραπάνω διαδικασία, το πιστωτικό ίδρυμα πετυχαίνει τους στόχους.

Διάγραμμα 3.2: Το Πλαίσιο της Διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Στο Διάγραμμα 3.3, παρουσιάζεται ένα πλαίσιο καθορισμού ορίων για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Στα ακατέργαστα δεδομένα περιλαμβάνονται τα ιστορικά δεδομένα, ενώ στα πρωτογενή δεδομένα περιλαμβάνονται τα περιστατικά απάτης και τα περιστατικά που αφορούν το προσωπικό. Ο δείκτης που χρησιμοποιείται είναι :

$$\% \text{ περιστατικά απάτης} / \text{ περιστατικά που αφορούν το προσωπικό}$$

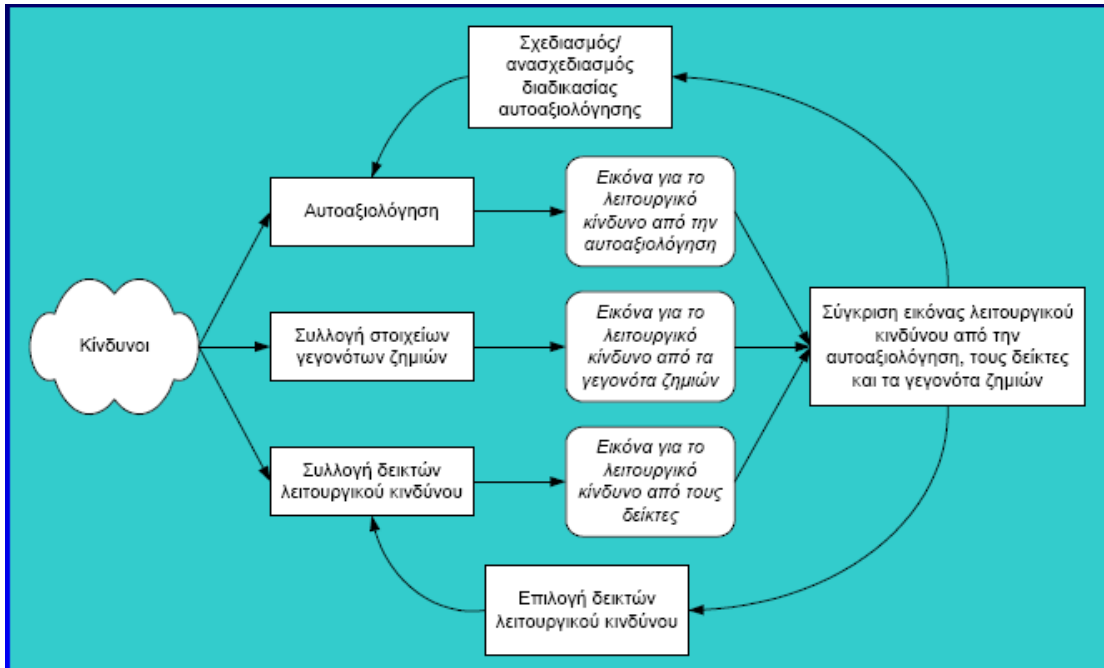
Τα όρια των ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου που τίθενται μπορούν να είναι τριών ειδών, πράσινο, πορτοκαλί και κόκκινο. Στο πράσινο περιλαμβάνονται όσα είναι μικρότερα από το 5%, στο πορτοκαλί όσα είναι μικρότερα από το 10%, ενώ στο κόκκινο όσα είναι μεγαλύτερα από το 10%. Τέλος, καθορίζονται τα σημεία ανάληψης δράσης.

Διάγραμμα 3.3: Ο Καθορισμός Σημείων Ανάληψης Δράσης.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

Στο παρακάτω διάγραμμα, Διάγραμμα 3.4, παρουσιάζεται ένα πλαίσιο συλλογής δεδομένων και ζημιών του Λειτουργικού Κινδύνου. Γίνεται η κατηγοριοποίηση των κινδύνων από γεγονότα των Λειτουργικών Κινδύνων, επιλέγονται οι δείκτες του Λειτουργικού Κινδύνου και αφού γίνει η σύγκριση μεταξύ τους, ανασχεδιάζεται η διαδικασία της αυτοαξιολόγησης.

Διάγραμμα 3.4: Σύγκριση εικόνας Λειτουργικού Κινδύνου από την αυτοαξιολόγηση, τους δείκτες και τα ζημιογόνα γεγονότα.

Πηγή: KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών», Χατζηκωνσταντής Λ., 2002.

3.2 Βασικές αρχές διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου

Για να γίνει κατανοητό το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας II, είναι σημαντικό να γίνει μια αναφορά στις βασικές αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου. Οι βασικές αυτές αρχές της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου είναι δέκα και είναι οι ακόλουθες:

1. Ο Λειτουργικός Κίνδυνος αποτελεί ένα ξεχωριστό είδος κινδύνου, γι' αυτό και το Διοικητικό Συμβούλιο επιβάλλει μια συγκεκριμένη πολιτική και ανάληψη πρωτοβουλιών.

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, το κάθε πιστωτικό ίδρυμα επιβάλλεται να έχει στη διάθεσή του ένα καθορισμένο πλαίσιο γύρω από το συγκεκριμένο ζήτημα, το οποίο θα τίθεται περιοδικά υπό τον έλεγχο και την έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου, καθορίζοντας έναν ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου, έτσι όπως αυτός παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο ίδρυμα, αλλά και τους τρόπους εντοπισμού, αξιολόγησης και ελαχιστοποίησής του.

Αυτό σημαίνει ότι το Διοικητικό Συμβούλιο καλείται να δημιουργήσει ένα αίσθημα υπευθυνότητας σε όλα τα κλιμάκια της ιεραρχίας του πιστωτικού ιδρύματος. Παράλληλα, το ίδρυμα πρέπει να είναι ενημερωμένο για οποιαδήποτε αλλαγή πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, προϋποθέτοντας γνώση των λειτουργιών του πιστωτικού ιδρύματος και των συνεπαγόμενων κινδύνων.

2. Το Διοικητικό Συμβούλιο θα πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι πολιτικές διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους από ανεξάρτητο και κατάλληλα εξοπλισμένο προσωπικό.

Πιο συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο προϋποθέτει την ύπαρξη προσωπικού με κατάλληλες γνώσεις και εμπειρία. Το εξειδικευμένο αυτό προσωπικό θα προβαίνει στις ενέργειες που αφορούν τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς και τη διάθεση του κατάλληλου ποσού κεφαλαίου για την υλοποίηση των αντίστοιχων πολιτικών. Επίσης, θεωρείται απαραίτητη η επικοινωνία του προσωπικού με τους υπεύθυνους στα θέματα των κινδύνων που μπορούν να προκύψουν.

3. Τα ανώτερα στελέχη θα πρέπει να παίξουν ενεργό ρόλο στην υλοποίηση των αναλαμβανόμενων πολιτικών.

Η αρχή αυτή προβλέπει την ύπαρξη ευθύνης σε όλα τα κλιμάκια της ιεραρχίας του πιστωτικού ιδρύματος, τονίζοντας όμως την αναγκαιότητα συντονισμού των στρατηγικών από το Διοικητικό Συμβούλιο και τα ανώτερα στελέχη, πάνω στα οποία θα στηρίζεται η αξιολόγηση της έκθεσης στο Λειτουργικό Κίνδυνο, η ανάθεση ευθυνών σε συγκεκριμένα στελέχη, η αξιολόγηση των αποδόσεων της επιχείρησης, η διάθεση των κατάλληλων κεφαλαίων και τεχνολογικών μέσων για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

4. Θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα εντοπισμού και αξιολόγησης του «ποσοστού» Λειτουργικού Κινδύνου που περιέχει το κάθε προϊόν, η κάθε διαδικασία ή η κάθε δραστηριότητα.

Επίσης, κατά το σχεδιασμό των καινούριων προϊόντων ή πριν από την υιοθέτηση καινούριων πολιτικών ή διαδικασιών, θεωρείται απαραίτητο τα πιστωτικά ιδρύματα να μπορούν να αποτιμήσουν το Λειτουργικό Κίνδυνο που αυτά περιλαμβάνουν.

Αυτό συνεπάγεται την ανάπτυξη των κατάλληλων συστημάτων εντοπισμού και αξιολόγησης του Λειτουργικού Κινδύνου, πριν και μετά από την άσκηση των υπάρχοντων ελέγχων, τη συλλογή των κατάλληλων δεικτών και ιστορικών δεδομένων, τα οποία θα κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τη συχνότητα και τη βαρύτητά τους.

5. Πρέπει να καθοριστούν οι διαδικασίες με τις οποίες θα γίνεται ο έλεγχος της έκθεσης στο Λειτουργικό Κίνδυνο.

Στις διαδικασίες αυτές περιλαμβάνονται οι τακτικές αναφορές στα ανώτερα στελέχη και το Διοικητικό Συμβούλιο, οι οποίες θα δίνουν ασαφή εικόνα του επιπέδου και της τάσης των Λειτουργικών Κινδύνων, καθώς και της δυνατότητας των παρακρατούμενων κεφαλαίων να καλύψουν το ύψος τους.

Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες που μπορούν να βοηθήσουν θετικά, όπως είναι οι μεγάλοι ρυθμοί ανάπτυξης απωλειών. Επίσης, οι αναφορές θα πρέπει να αφορούν εσωτερικά και εξωτερικά δεδομένα, εντοπίζοντας τα προβλήματα και προτείνοντας τις κατάλληλες προληπτικές ενέργειες.

6. Η αρχή αυτή επισημαίνει την ευθύνη που έχουν το Διοικητικό Συμβούλιο και τα ανώτερα στελέχη στη διαμόρφωση του πιστωτικού ιδρύματος.

Αυτό συνεπάγεται ότι θα υπάρξει ένα πλαίσιο, βάσει του οποίου θα αποφασίζεται αν είναι πιο συμφέρον να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος ή να διατηρείται ως έχει, ενώ ταυτόχρονα θα γίνεται αναδιαμόρφωση των πολιτικών σε περίπτωση αποτυχίας τους. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στο διαχωρισμό των καθηκόντων και τονίζεται η σπουδαιότητα ελέγχου των καινούριων προϊόντων και διαδικασιών σε σχέση με τον Λειτουργικό Κίνδυνο που περιλαμβάνουν.

7. Είναι απαραίτητη η ύπαρξη σχεδίων επιχειρηματικής συνέχειας σε μια τράπεζα.

Με αυτόν τον τρόπο, σε περίπτωση κάποιου καταστρεπτικού γεγονότος, εξασφαλίζεται η επιβίωση του πιστωτικού ιδρύματος και η συνέχιση της δραστηριότητάς του.

Για την επιτυχία αυτού του εγχειρήματος, επιβάλλονται συνεχείς έλεγχοι των σχεδίων αυτών, οι οποίες στηρίζονται στο σωστό εντοπισμό των διαδικασιών εκείνων που περιέχουν Λειτουργικό Κίνδυνο.

8. Στην αρχή αυτή, τονίζεται ο ρόλος των εποπτικών αρχών, οι οποίες θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι έχουν όλες οι τράπεζες, σε σχέση βέβαια με τα εσωτερικά τους δεδομένα, ένα επαρκές πλαίσιο εντοπισμού, αξιολόγησης, ελέγχου και ελαχιστοποίησης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Αυτό σημαίνει, βέβαια, ότι θα γίνεται προτροπή στις τράπεζες που δε συμμορφώνονται να αλλάξουν πολιτική και να εντάξουν τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου στις εσωτερικές διαδικασίες.

9. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να κάνουν τακτικά έλεγχο των πολιτικών διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου που ασκεί η κάθε τράπεζα , εξασφαλίζοντας ότι υπάρχει επαρκής πληροφόρηση από την πλευρά των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Με λίγα λόγια, θα πρέπει να κάνουν συχνά αξιολογήσεις των μεθόδων ελέγχου και δημοσιοποίησης και να ελέγχουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών, των μεθόδων υπολογισμού του ρυθμιστικού κεφαλαίου και των σχεδίων επιχειρηματικής συνέχειας.

10. Η αρχή αυτή στηρίζει την αναγκαιότητα συχνής δημοσιοποίησης στοιχείων γύρω από το ζήτημα διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, έτσι ώστε οι συμμετοχοί της αγοράς να έχουν μια πλήρη εικόνα για τη θέση στην οποία βρίσκεται το κάθε πιστωτικό ίδρυμα.

Η δημοσιοποίηση αυτή είναι μια σοβαρή διαδικασία που αποτελεί ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου και στηρίζει τη διαφάνεια στην επιχειρηματική δραστηριότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΡΕΥΝΑ: ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΜΕΘΟΔΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί η έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τις μεθόδους του Λειτουργικού Κινδύνου που ακολουθούν οι ελληνικές τράπεζες. Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε εξετάστηκαν οι παρακάτω ελληνικές τράπεζες: η Marfin Egnatia Bank, η Τράπεζα Probank, η Attica Bank, η ΑΤΕbank και η Τράπεζα Πειραιώς.

4.1.1 Marfin Egnatia Bank

Για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, η Marfin Egnatia Bank, πραγματοποιεί αναγνώριση και αξιολόγηση στις ομάδες αξιολόγησης των κινδύνων σε όλες της μονάδες της, καθώς επίσης αξιολόγηση outsourcing, νέων προϊόντων και διαδικασιών. Επιπλέον, καταρτίζονται πλάνα ενεργειών για τη διαχείριση των κινδύνων που αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων της αξιολόγησης των κινδύνων και καθορίζονται οι δείκτες κινδύνων. Τέλος, καταγράφονται οι ζημιές του λειτουργικού κινδύνου σε βάση δεδομένων και η περαιτέρω επεξεργασία των στοιχείων, πραγματοποιούνται οι μετρήσεις των δεικτών των κινδύνων και η παρακολούθηση της εξέλιξης των πλάνων των ενεργειών που έχουν καταρτιστεί κατά τη διαχείριση.

Η Marfin Egnatia Bank, για τον υπολογισμό του Λειτουργικού Κινδύνου εφαρμόζει τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, όπως προβλέπεται από την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007, σύμφωνα με την οποία οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ανέρχονται στο 15% επί τον μέσο όρο των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων των τριών τελευταίων ετών. Για το έτος 2008, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ανήλθαν στις € 58.051 χιλ.

4.1.2 Τράπεζα Probank

Το βασικό στόχο της Τράπεζας Probank, σχετικά με τον Λειτουργικό Κίνδυνο, αποτελεί η πρόληψη και η αποφυγή λανθασμένων ενεργειών και παρατυπιών που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τη φήμη και τα συμφέροντα του πιστωτικού ιδρύματος, των μετόχων και των συναλλασσόμενων με αυτό. Επομένως η τράπεζα, σχετικά με την μείωση των απωλειών που απορρέουν από γεγονότα του Λειτουργικού Κινδύνου, έχει υιοθετήσει διάφορες πολιτικές για την μείωσή του. Παραδείγματα των πολιτικών αυτών αποτελούν η αρχή της δυαδικότητας, η θέσπιση και η εφαρμογή των ορίων για την διεκπεραίωση συναλλαγών, οι διαδικασίες ανάκτησης συστημάτων και δεδομένων της τράπεζας, καθώς επίσης και οι διαδικασίες επιλογής πελατείας και εφαρμογής κανονιστικών διατάξεων.

Η Τράπεζα Probank υπολογίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για το Λειτουργικό Κίνδυνο σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, πολλαπλασιάζοντας με το 15% το μέσο όρο των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων των τριών τελευταίων ετών, όπως αυτό ορίζεται στην ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007. Για το έτος 2008, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ανήλθαν στις € 16.821 χιλ.

4.1.3 Attica Bank

Η Attica Bank επεξεργάζεται και υποβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος τα στοιχεία που αφορούν στην κεφαλαιακή επάρκεια της τράπεζας για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Το πιστωτικό ίδρυμα δίνει έμφαση στην ενσωμάτωση των σημείων ελέγχου στις εσωτερικές διαδικασίες που καλύπτουν την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς επίσης αξιολογεί την ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων.

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων του πιστωτικού ιδρύματος είναι υπεύθυνη για την αναγνώριση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των Λειτουργικών Κινδύνων της τράπεζας. Αρχικά, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για το Λειτουργικό Κίνδυνο υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007.

Σε επόμενη φάση, σύμφωνα με τη γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος και με την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007, η Attica Bank θα εφαρμόσει την Τυποποιημένη Μέθοδο για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Στα πλαίσια της εφαρμογής των πιο εξελιγμένων μεθόδων για την μέτρηση, την αναγνώριση και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, η Attica Bank αναπτύσσει διαδικασίες εκθέσεων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου, βασικούς δείκτες λειτουργικού κινδύνου και βάση δεδομένων καταγραφής και παρακολούθησης κινδύνων που αφορούν την χρήση από τις επιχειρησιακές μονάδες της τράπεζας και της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων.

Για το έτος 2008, το σύνολο των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο της Attica Bank σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, ανέρχεται στο ποσό των € 19.526,85 χιλ.

4.1.4 ATE Bank

Στον τομέα του Λειτουργικού Κινδύνου, η ATE Bank έχει αναπτύξει και εφαρμόζει συστηματικά ολοκληρωμένο πλαίσιο διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου, το οποίο εναρμονίζεται με τις αρχές και καλύπτει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που ορίζονται από το Νέο Σύμφωνο Βασιλείας (Βασιλεία II) και το Βέλτιστες Πρακτικές Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς και από τις σχετικές ρυθμίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το Πλαίσιο Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου της τράπεζας περιλαμβάνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Αγροτικής Τράπεζας, υλοποιείται από το αρμόδιο Τμήμα Λειτουργικού Κινδύνου της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων και ελέγχεται από τη Διεύθυνση Εσωτερικής Επιθεώρησης.

Στην ATE Bank έχει γίνει κατηγοριοποίηση του Λειτουργικού Κινδύνου σε Γενικούς Λειτουργικούς Κινδύνους που καλύπτουν όλο το φάσμα των λειτουργιών, των προϊόντων και των μονάδων της τράπεζας, και αποτελούν τη βάση αναγνώρισης και αξιολόγησης του Λειτουργικού Κινδύνου. Η επεξεργασία των αξιολογήσεων και η εκτύπωση των σχετικών αναφορών και διαγραμμάτων διενεργείται με βάση το εξειδικευμένο πληροφοριακό σύστημα, το οποίο είναι εγκατεστημένο στη Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων.

Για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου και σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007, έχει υιοθετηθεί η Μέθοδος του Βασικού Δείκτη, σύμφωνα με την οποία οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ανέρχονται στο 15% επί του μέσου όρου των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων των τριών τελευταίων ετών. Για το έτος 2008 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της ATE Bank ανέρχονται στο ποσό των € 109.768 χιλ.

Η ATE Bank προετοιμάζεται για την εφαρμογή της Τυποποιημένης Μεθόδου, στην οποία γίνεται κατανομή σε οχτώ επιχειρηματικούς τομείς, βάσης δεδομένων ζημιών και ζημιογόνων γεγονότων, μετά από σύμφωνη γνώμη της Τράπεζας της Ελλάδος, ώστε η μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου για τις ανάγκες της κεφαλαιακής επάρκειας να καλύψει πλήρως, αφενός τις εποπτικές απαιτήσεις για την τράπεζα και αφετέρου τις στρατηγικές επιλογές της για επιχειρησιακή ανάπτυξη.

4.1 5 Τράπεζα Πειραιώς

Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς αναγνωρίζει το Λειτουργικό Κίνδυνο ως μια ξεχωριστή κατηγορία κινδύνων. Η τράπεζα επιδιώκει την εφαρμογή και τη διαρκή εξέλιξη ενός ολοκληρωμένου και επαρκούς Πλαισίου Διαχείρισης Λειτουργικού Κινδύνου, που είναι εναρμονισμένο με τις βέλτιστες πρακτικές και τις εποπτικές απαιτήσεις. Με την υλοποίηση και την εφαρμογή αυτού του πλαισίου, επιδιώκεται η βελτιστοποίηση των λειτουργιών και του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου, η ελαχιστοποίηση των οικονομικών ζημιών από συμβάντα του Λειτουργικού Κινδύνου, η εξοικείωση και η κατανόηση του ανθρώπινου δυναμικού σχετικά με την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς επίσης η αποτροπή μη αναμενόμενων και καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα Λειτουργικού Κινδύνου.

Όσον αφορά την αναγνώριση, αξιολόγηση, πρόβλεψη, παρακολούθηση και αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου, η Τράπεζα Πειραιώς ολοκλήρωσε με επιτυχία την εφαρμογή της μεθοδολογίας «Αυτό-αξιολόγησης Λειτουργικού Κινδύνου και Συναφούς Περιβάλλοντος Ελέγχου», ενώ παράλληλα εφαρμόστηκε η μεθοδολογία για τη συλλογή των εσωτερικών δεδομένων ζημιών που προκαλούνται από γεγονότα λειτουργικού κινδύνου.

Για την μείωση του Λειτουργικού Κινδύνου, η Τράπεζα Πειραιώς υιοθετεί κατάλληλες τεχνικές ελέγχου και μείωσής του, όπως είναι το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ), η ασφαλιστική κάλυψη, η ολοκληρωμένη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού με διάφορα προγράμματα και ενημερωτικές ανακοινώσεις σε θέματα Λειτουργικού Κινδύνου, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την εξοικείωση του προσωπικού στην αντιμετώπιση του κινδύνου, και τέλος η ανάπτυξη και η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου Σχεδίου Επιχειρησιακής Συνέχειας (ΣΕΣ) επιδιώκοντας την ελαχιστοποίηση των αρνητικών συνεπειών στη δραστηριότητά της.

Η Τράπεζα Πειραιώς ακολουθεί την πιο εξελιγμένη μέθοδο για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου μέσω της κατανομής των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων της τράπεζας σε οχτώ επιχειρηματικούς τομείς. Ο Όμιλος της Τράπεζας Πειραιώς εφαρμόζει σε ενοποιημένη βάση σταδιακά την Τυποποιημένη Μέθοδο και μέχρι τη στιγμή της πλήρης εφαρμογής της ακολουθεί την παράλληλη χρήση της Μεθόδου του Βασικού Δείκτη.

Σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο, κατά την παράλληλη χρήση της Μεθόδου του Βασικού Δείκτη και της Τυποποιημένης Μεθόδου και μέχρι την στιγμή της πλήρης εφαρμογής της Τυποποιημένης Μεθόδου στον όμιλο, ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων διενεργείται με την Τυποποιημένη Μέθοδο στο σύνολο του ομίλου, εκτός από τις εξαιρούμενες θυγατρικές, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των οποίων υπολογίζονται με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη και προστίθενται στις συνολικές απαιτήσεις του ομίλου.

Για το έτος 2008 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς για τον λειτουργικό κίνδυνο ανέρχονται στο ποσό των € 177.234 χιλ.

4.2 Συμπεράσματα διερεύνησης μεθόδων ελληνικών τραπεζών

Από την παραπάνω έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις ελληνικές τράπεζες για τις μεθόδους του Λειτουργικού Κινδύνου που ακολουθεί η κάθε μια από αυτές, συμπεραίνεται ότι τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα που εξετάστηκαν έχουν υιοθετήσει τη μέθοδο του βασικού δείκτη για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών τους απαιτήσεων.

Παρατηρείται ότι το ποσό των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Marfin Egnatia Bank και της Τράπεζας Probank είναι σχετικά χαμηλό σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες λόγω μεγέθους δεδομένου ότι έχουν λιγότερα μικτά έσοδα.. Αντίθετα, η Attica Bank και η ΑΤΕ Bank που ενώ αρχικά χρησιμοποιούσαν τη μέθοδο του βασικού δείκτη και μετέπειτα εφάρμοσαν την τυποποιημένη μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών τους απαιτήσεων, το ποσό της κεφαλαιακής τους επάρκειας είναι αρκετά μεγαλύτερο.

Η Τράπεζα Πειραιώς, εξαιτίας του μεγάλου όγκου των δραστηριοτήτων της έχει περισσότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Επομένως, την καλύτερη προετοιμασία στο θέμα του Λειτουργικού Κινδύνου την έχει η Τράπεζα Πειραιώς αφού έχει τα περισσότερα μικτά έσοδα, άρα είναι υποχρεωμένη να έχει και τα περισσότερα κεφάλαια για την αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού.

Στο ερώτημα ποια από τις παραπάνω ελληνικές εμπορικές τράπεζες έχει προχωρήσει σε πιο εξελιγμένη μέθοδο αντιμετώπισης του Λειτουργικού κινδύνου, η απάντηση είναι η Τράπεζα Πειραιώς, η οποία έχει αναγνωρίσει το Λειτουργικό Κίνδυνο ως μια ξεχωριστή κατηγορία κινδύνων και έχει υιοθετήσει κατάλληλες τεχνικές μείωσης του κινδύνου, οι κυριότερες από τις οποίες είναι ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, η ασφαλιστική κάλυψη και η ολοκληρωμένη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού της.

Στο ερώτημα ποια από τις τράπεζες που έχουν εξεταστεί έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης του Λειτουργικού Κινδύνου, η απάντηση και εδώ είναι η Τράπεζα Πειραιώς, η οποία έχει εφαρμόσει ένα ολοκληρωμένο και επαρκές πλαίσιο για τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου προκειμένου να πετύχει τη μείωση των οικονομικών ζημιών από συμβάντα του λειτουργικού κινδύνου και την αποτροπή μη αναμενόμενων καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα του Λειτουργικού Κινδύνου.

Αντίθετα, στο ερώτημα ποια τράπεζα από τις τράπεζες που έχουν εξεταστεί στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε δεν έχει αναπτύξει ένα ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης του φαινομένου του Λειτουργικού Κινδύνου, η απάντηση είναι η Συνεταιριστική Τράπεζα. Η Συνεταιριστική Τράπεζα τώρα βρίσκεται στη φάση της ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού πλαισίου για την αντιμετώπιση και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς επίσης την εκπαίδευση του προσωπικού της και την διαχείριση περιστατικών ασφαλείας.

4.3 Αξιολόγηση πλαισίου παρακολούθησης φαινομένων Λειτουργικού Κινδύνου στη Συνεταιριστική Τράπεζα

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται έρευνα στην οποία θα αναλυθεί το επίπεδο προετοιμασίας μιας τράπεζας στο νέο θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά τις εποπτικές ρυθμίσεις του Λειτουργικού Κινδύνου. Για την διεξαγωγή αυτής της έρευνας επιλέχθηκε μια συνεταιριστική τράπεζα.

Μετά από τη συζήτηση που πραγματοποιήθηκε με τους υπεύθυνους της Συνεταιριστικής Τράπεζας, παρουσιάστηκαν τα κενά λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος σε σχέση με τις συγκεκριμένες εποπτικές απαιτήσεις. Στη συνέχεια του κεφαλαίου ανάγονται συμπεράσματα και προτείνονται λύσεις μετά την ανάλυση της κεφαλαιακής επάρκειας της Συνεταιριστικής Τράπεζας που πραγματοποιήθηκε για τα έτη 1999 μέχρι 2007.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007, χρησιμοποιεί τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη για τον προσδιορισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η κεφαλαιακή απαίτηση έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου προσδιορίζεται ως το γινόμενο ενός βασικού δείκτη, ο οποίος αντιστοιχεί στο 15% επί το μέσο όρο των τριών τελευταίων ετών των ακαθάριστων λειτουργικών εσόδων. Για το έτος 2008 οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Συνεταιριστικής Τράπεζας ανέρχονται στο ποσό των €7.911,65 χιλ.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα βρίσκεται ταυτόχρονα σε διαδικασία ανάπτυξης τεχνικών για τη σωστή αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου. Το πιο μεγάλο μέρος των Λειτουργικών Κινδύνων που προκύπτουν, εστιάζεται στις ζημιές που πιθανόν να προκύψουν από τη λειτουργία των μηχανογραφικών συστημάτων. Η Συνεταιριστική Τράπεζα έχει δημιουργήσει ένα σχέδιο για την ανάπτυξη μιας διαδικασίας αξιολόγησης των Λειτουργικών Κινδύνων και τη δημιουργία βάσης δεδομένων για την καταγραφή των ζημιών.

Ο σκοπός της Συνεταιριστικής Τράπεζας είναι η κάθε επιχειρηματική μονάδα να είναι σε θέση να αναγνωρίζει τα γεγονότα του Λειτουργικού Κινδύνου και να ενημερώνει τη βάση δεδομένων. Στο προσωπικό της τράπεζας γίνεται συνεχώς ενημέρωση για τους Λειτουργικούς Κινδύνους που υπάρχουν στην καθημερινή εκτέλεση των εργασιών τους. Επιπλέον, η τράπεζα βρίσκεται στην φάση ανάπτυξης

ενός αποτελεσματικού συνολικού πλαισίου για την αντιμετώπιση και τη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου, με σκοπό τη διαρκή εναρμόνιση με τις πρακτικές που ορίζει το υφιστάμενο νομικό και θεσμικό πλαίσιο και η αποτροπή μη αναμενόμενων και καταστροφικών ζημιών από μελλοντικά συμβάντα του Λειτουργικού Κινδύνου. Ακόμα, η Συνεταιριστική Τράπεζα έχει στόχο την εκπαίδευση του προσωπικού σε αυτά τα θέματα.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα έχει δημιουργήσει ένα Σύστημα Διαχείρισης της ασφάλειας των πληροφοριών και έχει ολοκληρώσει τις πολιτικές ασφάλειας των πληροφοριών. Επίσης, έχουν γίνει διαβουλεύσεις μεταξύ των στελεχών για τις διαδικασίες διαχείρισης των κινδύνων των συστημάτων, για την υλοποίηση ασφαλιστικών δικλίδων, για τη διαχείριση περιστατικών ασφαλείας, για τον έλεγχο και τη συντήρηση του συστήματος, για τη διακυβέρνηση της πληροφορικής, καθώς και για τη διαδικασία ανάπτυξης και προμήθειας των συστημάτων.

Επιπλέον, η Συνεταιριστική Τράπεζα έχει αναπτύξει πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης ασφάλειας web banking. Στη διαχείριση ασφάλειας web banking περιλαμβάνονται ο έλεγχος λίστας (check list) της ασφάλειας χρήστη, ο έλεγχος λίστας (check list) των περιεχόμενων web site, η ασφάλεια των συναλλαγών, η ασφάλεια web banking servers και η ασφάλεια δικτύου web banking.

4.4 Υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τη μέθοδο του βασικού δείκτη

Η Συνεταιριστική Τράπεζα υπολογίζει τις κεφαλαιακές της απαιτήσεις σύμφωνα με τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη. Στη συνέχεια της έρευνας ακολουθεί ο αναλυτικός πίνακας στον οποίο υπολογίζονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Συνεταιριστικής Τράπεζας για τα έτη 1999 μέχρι το έτος 2007.

Ο παρακάτω Πίνακας 4.1 περιλαμβάνει τους λογαριασμούς από τα αποτελέσματα χρήσης για τα έτη 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 και 2007. Τα στοιχεία για τη συμπλήρωση του παρακάτω πίνακα, αντλήθηκαν από τους αντίστοιχους ισολογισμούς της Συνεταιριστικής Τράπεζας. Συμπληρώθηκαν τα στοιχεία του κάθε έτους στους αντίστοιχους λογαριασμούς των αποτελεσμάτων χρήσεως του πίνακα, και μετά από ορισμένες διαδικασίες υπολογίστηκε το ακαθάριστο εισόδημα και τέλος το ποσό της κεφαλαιακής επάρκειας για το κάθε ένα έτος ξεχωριστά.

Πιο συγκεκριμένα, υπολογίστηκε το ακαθάριστο εισόδημα του κάθε έτους ξεχωριστά, αθροίζοντας τα στοιχεία του ισολογισμού των αποτελεσμάτων χρήσης του κάθε έτους. Για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας της Συνεταιριστικής Τράπεζας, υπολογίστηκε ο μέσος όρος των τριών τελευταίων ετών των μικτών εσόδων, ο οποίος πολλαπλασιάστηκε επί το 15%.

Στον Πίνακα 4.1 που ακολουθεί, παρουσιάζεται η διαδικασία του υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων της Συνεταιριστικής Τράπεζας που εξετάζεται στην παρούσα έρευνα που πραγματοποιείται:

ΤΕΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Τόκοι και Προμήθειες από Πιστώσεις(701)	10.262.656	12.719.002	13.806.310	17.118.000	22.776.000	30.425.000	38.903.000	46.053.000	52.800.000	107.043.313
Τόκοι και Καταθέσεις(702)	956.126	1.242.847	2.949.963	1.586.000	1.127.000	2.204.000	3.200.000	4.460.000	5.467.000	-51.374.834
Τόκοι από Έντοκα Γραμ. Δημοσίου(703)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Προμήθειες από άλλες εργασίες(704)	428.173	765.957	1.061.775	2.038.968	2.946.000	3.908.000	5.354.000	7.335.000	10.049.000	9.574.119
Κέρδη από Πώληση τίτλων(70501)	-209.244	-1.002.201	-377.109		0					-
Πρόσοδοι από τόκους & Μερίσματα(70502)	390.609	394.131	331.915	860.000	257.000	0	0	0	0	-
Έσοδα Λοιπών Τίτλων(705029)	0	-7.924	-9.391	0	-11.000	0	0	0	0	349.052
Έσοδα από Ακίνητα & Πάγια(70504)	0	0	-5.282	0						-
Διάφορες(Πιστωτικές) από πράξεις Συν/τος(706)	78.944	11.445	11.152	0	13.000	0	0	0	0	-
Τόκοι Χρεωστικοί(801)	-5.123.991	-6.010.271	-5.323.551	0	-7.532.000	-11.919.000	-16.250.000	-19.825.000	-23.563.000	-
Προβλέψεις(805)	-545.268	-689.655	-975.495	-1.655.816	-2.591.000	-3.517.000	-4.550.000	-5.450.000	-6.400.000	-
Άλλα Έξοδα(807)	-23.184	-48.423	-210.712	-267.856	-325.000	0	0	0	0	-822.116
Διάφορες(Χρεωστικές) από πράξεις Συν/τος(808)	-74.248	-1.761	-293	0	0	0	0	0	0	-
Ακαθάριστο Εισόδημα	6.140.572	7.373.147	11.259.281	19.679.296	16.660.000	21.101.000	26.657.000	32.573.000	38.353.000	64.771.541
Κεφαλαιακή Επάρκεια	-	1.013.529	1.238.650	1.915.586	2.379.929	2.872.015	3.220.900	4.016.550	4.879.150	6.784.877

Πίνακας 4.1: Υπολογισμός κεφαλαιακών απαιτήσεων Συνεταιριστικής Τράπεζας για τα έτη 1999 έως 2007.

Σύμφωνα με τον παραπάνω Πίνακα 4.1, το ποσό της κεφαλαιακής επάρκειας για το έτος 1999 ανέρχεται στο ποσό του 1.013.529€, το 2000 αυξάνεται και ανεβαίνει στο 1.238.650€, το 2001 φτάνει το 1.915.586€, το 2002 ανέρχεται στο ποσό των 2.379.929€, και το 2003 στο ποσό των 2.872.015€.

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αρχίζουν να αυξάνονται και έτσι το 2004 φτάνουν στο ποσό των 3.220.900€, το 2005 ανέρχονται στα 4.016.550€, ενώ το 2006 φτάνουν το ποσό των 4.879.150€. Τέλος, στο έτος 2007 υπάρχει μια μεγαλύτερη αύξηση του ποσού των κεφαλαιακών απαιτήσεων, η οποία ανέρχεται στο ποσό των 6.784.877€, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση των δραστηριοτήτων, άρα και των μικτών εσόδων της τράπεζας.

Συγκεντρωτικά τα ποσά της κεφαλαιακής επάρκειας παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα 4.2:

ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	
ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟ
1999	1.013.529 €
2000	1.238.650 €
2001	1.915.586 €
2002	2.379.929 €
2003	2.872.015 €
2004	3.220.900 €
2005	4.016.550 €
2006	4.879.150 €
2007	6.784.877 €

Πίνακας 4.2: Συγκεντρωτικά ποσά κεφαλαιακής επάρκειας Συνεταιριστικής Τράπεζας για τα έτη 1999-2007.

Επομένως, από τον παραπάνω Πίνακα 4.2 γίνεται αντιληπτή η αύξηση που έχει πραγματοποιηθεί στα ποσά της κεφαλαιακής επάρκειας του πιστωτικού ιδρύματος που εξετάζεται. Παρατηρείται η απότομη αύξηση των μικτών κερδών στο έτος 2007 σε σχέση με το έτος 2006. Όσο αυξάνονται τα μικτά κέρδη της Συνεταιριστικής Τράπεζας, τόσο γίνεται πιο απαραίτητη η μελέτη μιας πιο σύνθετης – εξελιγμένης μεθόδου προκειμένου η τράπεζα να μειώσει τη ζημιά του Λειτουργικού Κινδύνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ**ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ****5.1 Σύγκριση ποσών κεφαλαιακής επάρκειας για το έτος 2008 της Συνεταιριστικής Τράπεζας με ελληνικές τράπεζες**

Στο προηγούμενο κεφάλαιο εξετάστηκαν ορισμένες ελληνικές εμπορικές τράπεζες ως προς τις διαδικασίες και τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούν για την αντιμετώπιση του Λειτουργικού Κινδύνου. Για το κάθε πιστωτικό ίδρυμα ορίζεται το ποσό της κεφαλαιακής επάρκειας, από το οποίο αφαιρούνται οι ζημιές που προέρχονται από γεγονότα λειτουργικού και άλλων κινδύνων.

Στον παρακάτω Πίνακα 5.1 παρουσιάζονται συγκεντρωτικά τα ποσά της κεφαλαιακής απαίτησης των τραπεζών που έχουν εξεταστεί στην έρευνα για το έτος 2008:

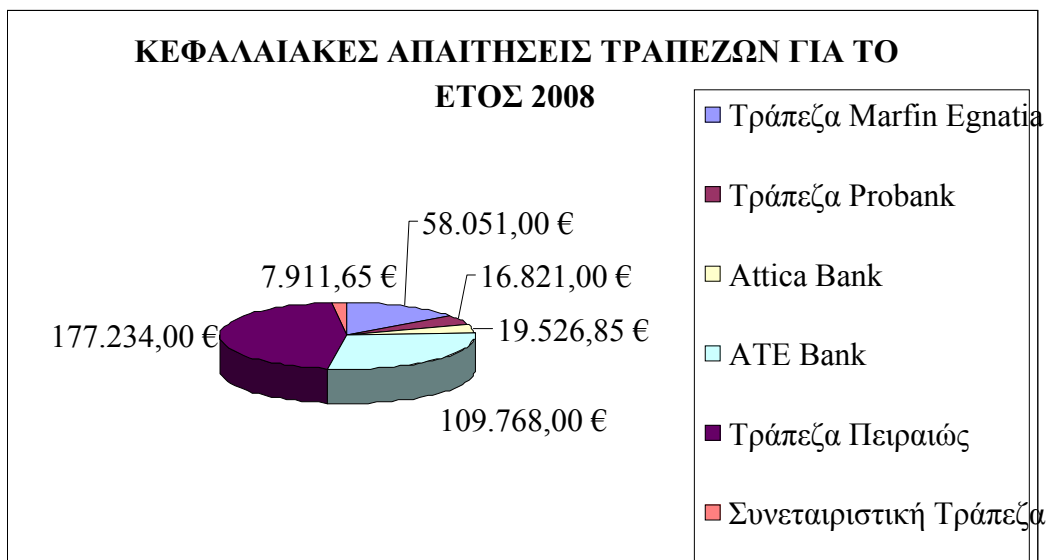
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΧΙΛ ΕΥΡΩ
Τράπεζα Μαρφίν Εγνατία	58.051,00 €
Τράπεζα Probank	16.821,00 €
Τράπεζα Αττικής	19.526,85 €
Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος	109.768,00 €
Τράπεζα Πειραιώς	177.234,00 €
Συνεταιριστική Τράπεζα	7.911,65 €

Πίνακας 5.1: Κεφαλαιακές απαιτήσεις τραπεζών για το έτος 2008.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο ποσό της κεφαλαιακής απαίτησης για το Λειτουργικό Κίνδυνο ως προς το έτος 2008 το έχει η Τράπεζα Πειραιώς με ποσό €177.234 χιλ. Αυτό το υψηλό ποσό της κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας Πειραιώς δικαιολογείται επειδή οι δραστηριότητες του συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος είναι πολλές, επομένως θα είναι υψηλές και οι κεφαλαιακές του απαιτήσεις. Ακολουθεί η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος με ποσό €109.768 χιλ, ενώ η Τράπεζα Μαργφίν Εγνατία με το ποσό των €58.051 χιλ .

Με μικρότερα ποσά ακολουθούν η Τράπεζα Αττικής με €19.526,85 χιλ, η Τράπεζα Probank €16.821 χιλ, και τέλος η εξεταζόμενη Συνεταιριστική Τράπεζα με το ποσό της κεφαλαιακής απαίτησης να ανέρχεται στις €7.911,65 χιλ. Παρατηρείται ότι οι τράπεζες με το μεγαλύτερο ποσό της κεφαλαιακής επάρκειας χρησιμοποιούν την Τυποποιημένη Μέθοδο Προσέγγισης. Αντίθετα, οι τράπεζες με το μικρότερο ποσό συνεχίζουν να χρησιμοποιούν τη Μέθοδο του Βασικού Δείκτη, παρόλο που έχουν αναφερθεί τα πλεονεκτήματα της Τυποποιημένης Μεθόδου Προσέγγισης.

Στο Διάγραμμα 5.2 που ακολουθεί παρουσιάζονται σχηματικά οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των έξι ελληνικών τραπεζών που εξετάστηκαν στην παραπάνω έρευνα, όπου και στο παρακάτω σχήμα φαίνεται ότι η Τράπεζα Πειραιώς καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της πίτας.

Διάγραμμα 5.2: Κεφαλαιακές απαιτήσεις τραπεζών για το έτος 2008.

5.2 Προτάσεις για τη βελτίωση αντιμετώπισης των ζημιών από γεγονότα Λειτουργικού Κινδύνου

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Συνεταιριστική Τράπεζα διαπιστώθηκε ότι πρέπει να κατανοήσει καλά τον ορισμό του Λειτουργικού Κινδύνου και τι ακριβώς περιλαμβάνει ο ορισμός αυτός, έτσι όπως τον έχει θέσει η Επιτροπή της Βασιλείας. Με τη σωστή κατανόηση του ορισμού του Λειτουργικού Κινδύνου, η τράπεζα θα είναι σε θέση να συλλέγει τα στοιχεία των ζημιών τέτοιας ποιότητας και ποσότητας που χρειάζεται έτσι ώστε να βρίσκονται σε απόλυτη συνέπεια με τα ζητούμενα στοιχεία της Επιτροπής της Βασιλείας.

Επιπλέον, θα πρέπει να προχωρήσει σε διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της στους οχτώ επιχειρηματικούς τομείς της, εφαρμόζοντας ακριβώς το διαχωρισμό που προτείνει η Επιτροπή της Βασιλείας. Η διαδικασία του διαχωρισμού είναι πιθανό να προκαλέσει κάποια πολυπλοκότητα, επειδή η τράπεζα πρέπει να αποφασίσει σε ποιόν από τους προτεινόμενους επιχειρηματικούς τομείς θα καταχωρήσει πιθανά στοιχεία ζημιών, τα οποία προέρχονται από τις λειτουργίες του οργανισμού. Η Συνεταιριστική Τράπεζα ανήκει στον τρίτο επιχειρηματικό τομέα, δηλαδή στη Λιανική Τραπεζική σύμφωνα με τον Πίνακα 1.2 με τους επιχειρηματικούς τομείς της τυποποιημένης, μεθόδου που έχει παρουσιαστεί σε προηγούμενη ενότητα αφού ένας μεγάλος όγκος των δραστηριοτήτων της αφορά τις Συναλλαγές Λιανικής.

Επίσης, πρέπει να επιλέξει την κατάλληλη μέθοδο για τη μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου. Έτσι, η τράπεζα στην αρχή μπορεί να εφαρμόσει την πιο απλή μέθοδο, τη μέθοδο του βασικού δείκτη, επειδή δεν διαθέτει τα απαραίτητα στοιχεία και δεν πληρεί τα απαιτούμενα κριτήρια για την εφαρμογή μιας πιο εξελιγμένης μεθόδου μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου.

Κρίνεται απαραίτητο να εξετάσει τις επιπτώσεις μιας πιθανής εφαρμογής κάποιας από τις άλλες δυο πιο σύνθετες μεθόδους, την τυποποιημένη μέθοδο και τη μέθοδο εξελιγμένης μέτρησης, τόσο στο πλαίσιο διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου όσο και στο συντελεστή της κεφαλαιακής επάρκειας. Με μια ενδεχόμενη χρήση της τυποποιημένης μεθόδου θα υπήρχε μείωση της κεφαλαιακής επιβάρυνσης της τράπεζας και θα ήταν δυνατή η απελευθέρωση κεφαλαίων και η χρήση τους για επικερδείς επενδυτικούς σκοπούς.

Εάν το πιστωτικό ίδρυμα κάνει χρήση της μεθόδου της εξελιγμένης μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου, έχει τη δυνατότητα της αναγνώρισης της ασφάλειας ως μέσο μείωσης του απαιτούμενου κεφαλαίου για το Λειτουργικό Κίνδυνο. Η ασφαλιστική εταιρεία καθώς και το συμβόλαιο της ασφάλισης οφείλουν να προϋποθέτουν ορισμένα κριτήρια και η μείωση του απαιτούμενου κεφαλαίου μπορεί να φτάνει σε ποσοστό μέχρι και το 20%. Επομένως η Συνεταιριστική Τράπεζα, σε περίπτωση μη χρήσης της μεθόδου εξελιγμένης μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου, θα στερηθεί τη χρήση της ασφάλειας ως μέσο για τη μείωση του απαιτούμενου κεφαλαίου για το Λειτουργικό Κίνδυνο.

Έτσι λοιπόν, προτείνεται η δημιουργία ενός σχεδίου δράσης για την εφαρμογή της επιλεγείσας μεθόδου. Το σχέδιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα χρονοδιάγραμμα, το οποίο θα μετράει για την εφαρμογή των απαραίτητων αλλαγών από το σύνολο του οργανισμού. Ακόμα, το σχέδιο αυτό θα περιλαμβάνει ορισμό των απαιτούμενων ανθρώπινων και υλικών πόρων, καθώς επίσης και αναφορά της επιλεγμένης μεθόδου στο Διοικητικό Συμβούλιο, προκειμένου η τράπεζα να λάβει την έγκριση για να συνεχίσει τις εργασίες της.

Επομένως, η Συνεταιριστική Τράπεζα οφείλει να μελετήσει την περίπτωση της εφαρμογής μιας πιο εξελιγμένης μεθόδου για τη μέτρηση του Λειτουργικού Κινδύνου. Η ενέργεια αυτή σαν αποτέλεσμα θα επιφέρει από τη μια πλευρά οφέλη, αλλά και από την άλλη πλευρά κόστη τόσο σε υλικούς όσο και σε ανθρώπινους πόρους στο πιστωτικό ίδρυμα .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε αναλύθηκε η σημαντικότητα αντιμετώπισης του Λειτουργικού Κινδύνου και περιγράφηκαν σημαντικά στοιχεία της εφαρμογής του συγκεκριμένου κινδύνου. Ο Λειτουργικός Κίνδυνος είναι από τους πιο σημαντικούς κινδύνους των τραπεζών δεδομένου του ρόλου και της φύσης της λειτουργίας του.

Σύμφωνα με την παραπάνω έρευνα, τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα που εξετάστηκαν χρησιμοποιούν τις δυο πρώτες μεθόδους, οι οποίες είναι οι πιο απλές, τη μέθοδο του βασικού δείκτη και την τυποποιημένη μέθοδο. Ο λόγος αυτού του γεγονότος είναι η έλλειψη επαρκών ιστορικών στοιχείων για τις ζημιές που έχει υποστεί το κάθε πιστωτικό ίδρυμα εξαιτίας του Λειτουργικού Κινδύνου.

Ο βασικός δείκτης δεν αντικατοπτρίζει πλήρως τις ανάγκες σε κεφάλαιο και θα πρέπει τα πιστωτικά ιδρύματα να προχωρήσουν στη χρήση μιας πιο εξελιγμένης μεθόδου μέτρησης του Λειτουργικού Κινδύνου εφόσον τα οφέλη που τους προσφέρει η εξελιγμένη μέθοδος είναι σαφώς περισσότερα. Από τις παραπάνω ελληνικές εμπορικές τράπεζες που εξετάστηκαν, παρατηρήθηκε ότι μόνο οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς είναι αυξημένες σε σχέση με των υπολοίπων τραπεζών, για το λόγο ότι έχει πολλές δραστηριότητες και αυξάνεται το κεφάλαιό της.

Στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε υπολογίστηκαν οι κεφαλαιακές απαιτήσεις της εξεταζόμενης Συνεταιριστικής Τράπεζας από το έτος 1999 έως το έτος 2007. Η απότομη αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων της τράπεζας που εξετάστηκε σημειώθηκε στο έτος 2007. Το γεγονός αυτό, δηλαδή ότι αυξήθηκαν απότομα τα μικτά κέρδη του πιστωτικού ιδρύματος, οδηγεί στην αρχή για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου πλαισίου διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου με τη χρήση των εξελιγμένων μεθόδων μέτρησής του.

Στη Συνεταιριστική Τράπεζα προτείνεται η δημιουργία μιας ανεξάρτητης μονάδας του Λειτουργικού Κινδύνου και ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους. Απαραίτητη είναι η κατηγοριοποίηση των ζημιών σε κάθε δραστηριότητα και η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με σκοπό την πρόβλεψη μελλοντικών γεγονότων που αφορούν το Λειτουργικό Κίνδυνο. Παρόλο που στην Ελλάδα οι περισσότερες τράπεζες έχουν υπηρεσίες web-banking, δεν τις χρησιμοποιούν. Η ενίσχυση των υπηρεσιών web-

banking των τραπεζών είναι απαραίτητη και βοηθάει στην καλύτερη διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου.

Δεδομένου ότι η Συνεταιριστική Τράπεζα δραστηριοποιείται σε μια συγκεκριμένη περιοχή ως περιφερειακή τράπεζα είναι εκτεθειμένη περισσότερο σε σχέση με άλλες τράπεζες και σε γεγονότα Λειτουργικού Κινδύνου που αφορούν φυσικές καταστροφές. Παρόλο που η τράπεζα έχει αναπτύξει βάση δεδομένων σε άλλο σημείο στην Ελλάδα 500 χλμ μακριά από την έδρα της, είναι απαραίτητο να προχωρήσει σε ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο διαχείρισης του Λειτουργικού Κινδύνου το οποίο μπορεί να αποτελέσει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα.

Η διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου είναι πλέον απαραίτητη. Στόχος της είναι κυρίως η επίτευξη της πλήρους δυναμικότητας ενός οργανισμού. Η προληπτική διαχείριση του κινδύνου έχει θετική επίδραση την ποιότητα και στην απρόσκοπη λειτουργία της τράπεζας και των θυγατρικών της. Οι τράπεζες κατανοώντας τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν, μπορούν να μεγιστοποιήσουν τις επιδόσεις τους, να αξιοποιήσουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα και να βελτιώσουν την κερδοφορία τους.

Άλλωστε η σωστή διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου προσφέρει επιπρόσθετα οφέλη, όπως είναι η προστασία και η αύξηση της αξίας για τους μετόχους, η βελτίωση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, η εκμετάλλευση νέων επιχειρησιακών ευκαιριών, η ελαχιστοποίηση των ζημιών, η δημιουργία αποθεματικών για την κάλυψη των ζημιών των πιστωτικών ιδρυμάτων και η ενίσχυση της ασφάλειας λειτουργίας ως ανταγωνιστικό πλαίσιο.

Την καρδιά της τράπεζας την αποτελούν τα πληροφοριακά της συστήματα. Λόγω του ότι οι περισσότερες συναλλαγές των τραπεζών πραγματοποιούνται ψηφιακά, μια πιθανή βλάβη στα πληροφοριακά συστήματα των πιστωτικών ιδρυμάτων συνεπάγεται την εμφάνιση του κινδύνου φήμης.

Στην πολιτική του κάθε πιστωτικού ιδρύματος θα πρέπει να είναι η διατήρηση μιας ισχυρής κεφαλαιακής βάσης προκειμένου να εξασφαλίζεται η ανάπτυξη της τράπεζας και να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη των καταθετών, των μετόχων, των αγορών και των συναλλασσόμενων μερών.

Τέλος, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα χρειάζονται κεφάλαια και σωστές διαδικασίες προκειμένου να καλύψουν τις πιθανές ζημιές από γεγονότα του Λειτουργικού Κινδύνου, καθώς επίσης και αποτελεσματικά συστήματα ασφαλείας για να εξασφαλίσουν την ασφάλεια των συστημάτων τους από τους λεγόμενους hackers. Όπως παρατηρήθηκε, όσο πιο μεγάλη είναι μια τράπεζα, τόσο πιο αναπτυγμένες είναι οι διαδικασίες του Λειτουργικού Κινδύνου που θα πρέπει να υιοθετήσει.

Από τα παραπάνω διαπιστώθηκε ότι οι τράπεζες έχουν αντιληφθεί τη σημαντικότητα του Λειτουργικού Κινδύνου και βρίσκονται ήδη στα πρώτα στάδια ανάπτυξης διαδικασιών και εφαρμογών του Λειτουργικού Κινδύνου. Άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο ανάλογα με το μέγεθος και τις δραστηριότητές τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ Αγγελόπουλος Π., (2005), «*Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα*», Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης.
- ◆ Γκόρτσος Χ., (2001), «*Συνολική Θεώρηση του ισχύοντος πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας και η επερχόμενη αναθεώρησή του*», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. αρ. 25-26, Β' – Γ' Τρίμηνο.
- ◆ Δραγγιώτης Α., (2001), «*Οι Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου σύμφωνα με το Νέο Πλαίσιο της Επιτροπής Βασιλείας*», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. αρ. 25-26, Β' – Γ' Τρίμηνο.
- ◆ Κοσμίδου Κ. και Ζοπουνίδης Κ., (2003), «*Συστήματα Διαχείρισης Τραπεζικών Κινδύνων: Η Περίπτωση του Asset Liability Management*», εκδόσεις Κλειδάριθμος.
- ◆ Κωστόπουλος Γ., (2001), «*Προκλήσεις και Προοπτικές της Εποπτείας του Χρηματοοικονομικού Τομέα*», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών. αρ. 25-26, Β' – Γ' Τρίμηνο.
- ◆ Οράτης Μ., (2001), «*Κεφαλαιακές Απαιτήσεις και Διαχείριση Κινδύνων*», Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, αρ. 25-26, Β' – Γ' Τρίμηνο.
- ◆ Πασσά Α., (2002), «*Λειτουργικός Κίνδυνος στα Πιστωτικά Ιδρύματα. Μια θεωρητική και νομική προσέγγιση*».
- ◆ Προβόπουλος Γ. – Γκόρτσος Χρ., Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, (2004), «*Το νέο ευρωπαϊκό και χρηματοοικονομικό περιβάλλον*», εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκούλα.
- ◆ Προβόπουλος Γ. – Καπόπουλος Π., (2001), «*Η δυναμική του χρηματοοικονομικού συστήματος*», εκδόσεις Κριτική.
- ◆ Τράπεζα της Ελλάδος, (2005), «*Εγγραφο Διαβούλευσης VI / Λειτουργικός Κίνδυνος / Μέθοδος του Βασικού Δείκτη & Τυποποιημένη*».
- ◆ Τράπεζα της Ελλάδος, «*Εγκύκλιος Διοίκησης για τα Πληροφοριακά Συστήματα. Αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής λειτουργίας των Συστημάτων Πληροφορικής στα πλαίσια της διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου από τα πιστωτικά ιδρύματα*».

- ◆ Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2590/20.08.2007 με θέμα: *«Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Πιστωτικών Ιδρυμάτων για τον Λειτουργικό Κίνδυνο»*.
- ◆ Χατζηκωνσταντής Λ., (2002), *KPMG, «Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου Τραπεζών»*.

II) ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ Basel Committee on Banking Supervision (January 2001), Consultative Document, Overview of The New Basel Capital Accord.
- ◆ Basel Committee on Banking Supervision (December 2001), Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk.
- ◆ Basel Committee on Banking Supervision (December 2001), Working Paper on the Regulatory Treatment of Operational Risk.
- ◆ Basel Committee on Banking Supervision (July 2002), Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk.
- ◆ Carolyn Currie, September 2004, «*Potential Effect of the New Basel Operational Risk Capital Requirement*».
- ◆ Carolyn Currie, May 2005, «*A Test of the Strategic Effect of Basel II Operational Risk Requirements of Bank*».

III) ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- ◆ «*Banking and Finance: Πολιτικές για Αποτελεσματικό Εσωτερικό Έλεγχο και Διαχείριση Κινδύνων στο Σύγχρονο Τραπεζικό Σύστημα*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση www.morax.gr/article_show.php?article_id=1355 .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 1999*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos1999.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2000*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2000.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2001*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2001.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2002*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2002.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2003*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2003.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2004*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2004.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2005*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2005.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2006*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2006.pdf .
- ◆ «*Αρχείο Ισολογισμών έτους 2007*», ημερομηνία πρόσβασης 21/02/2009 στη διεύθυνση www.pancretabank.gr/cms/Uploaded/isologismos2007.pdf .
- ◆ «*Γρίφο της διαχείρισης κινδύνων καλούνται τώρα να λύσουν οι τραπεζίτες*», ημερομηνία πρόσβασης 15/05/2009 , στη διεύθυνση www.tovima.gr/default.asp .
- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.atebank.gr.

- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.pancretabank.gr.
- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Τράπεζας Probank με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.probank.gr.
- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Τράπεζας Αττικής με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.atticabank.gr.
- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Τράπεζας Μαρφίν Εγνατία με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.marfinegnatiabank.gr.
- ◆ «*Δημοσιοποιήσεις της Τράπεζας Πειραιώς με βάση τον Πυλώνα III της Βασιλείας II για το έτος 2008*», ημερομηνία πρόσβασης 29/07/2009, στη διεύθυνση www.piraeusbank.gr.
- ◆ «*Διαχείριση Κινδύνων*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση www.piraeusbank.gr/Documents/internet.Enimerosi_Ependiton/Etairiki_Diakibernisi/risk_management_gr.pdf.
- ◆ «*Διαχείριση Λειτουργικού Κινδύνου: οι ευκαιρίες πέρα από το εποπτικό πλαίσιο*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση www.economics.gr.
- ◆ «*Επενδυτικοί Κίνδυνοι*», ημερομηνία πρόσβασης 12/06/2009, στη διεύθυνση www.guardiantrust.gr/media/customerInfo/kindinoi.pdf.
- ◆ «*Κατευθυντήριες Δυνάμεις προς τις Τράπεζες Αναφορικά με τη Διαχείριση του Λειτουργικού Κινδύνου*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση www.centralbank.gov.cy/media/pdf_gr/DBGDGD_OPERATIONAL_RISK.pdf.
- ◆ «*Κίνδυνοι Τραπεζών*», ημερομηνία πρόσβασης 12/06/2009, στη διεύθυνση www.eap.gr/programmes/tra/tra50.docs/banking-Risks.
- ◆ «*Κίνδυνοι*», ημερομηνία πρόσβασης 12/06/2009, στη διεύθυνση www.investis.com/reports/efg_ar_2006_gr/pdf_cash/efg.

- ◆ «*Κίνδυνος Αγοράς*», ημερομηνία πρόσβασης 11/06/200, στη διεύθυνση www.wikipedia.org/wiki .
- ◆ «*Κίνδυνος Αγοράς*», ημερομηνία πρόσβασης 11/06/2009, στη διεύθυνση www.aislab.aueb.gr .
- ◆ «*Λειτουργικός Κίνδυνος – Ιστορική Αναδρομή*», του Διονύση Φιλλίπα, ημερομηνία πρόσβασης 16/01/2009, στη διεύθυνση www.inath.gr/nea/oikonomika-nea/leitourgikos_kindynos .
- ◆ «*Οι Δέκα Βασικές Αρχές του Λειτουργικού Κινδύνου*», ημερομηνία πρόσβασης 18/06/2009, στη διεύθυνση www.inath.gr/nea/oikonomika-nea/545-oi-deka-vasikes-arxes-diaxeirisis-tou-leitourgikou-kindinou .
- ◆ «*Πως αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος*», ημερομηνία πρόσβασης 19/06/2009, στη διεύθυνση http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economyepix_1_08/06/2005_146300.
- ◆ «*Στην επιφάνεια ο λειτουργικός κίνδυνος των τραπεζών*», ημερομηνία πρόσβασης 15/06/2009, στη διεύθυνση www.economics.gr/articleData/Papadogiannis.htm.
- ◆ «*Συμφωνία Βασιλείας I και Βασιλείας II*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση <http://elearn.elke.uoa.gr/petrakis/tutorials/Basel-Committee.doc>.
- ◆ «*Τραπεζικοί Οργανισμοί και Επιχειρησιακοί – Λειτουργικοί Κίνδυνοι*», ημερομηνία πρόσβασης 29/05/2009, στη διεύθυνση http://dir.icap.gr/news_gr_6996.asp .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Ι: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 1999

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	386.234,16		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	13.963.683,68	14.349.917,84	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		6.087.662,42	8.262.255,42
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			8.010,24
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		765.989,53	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		48.778,32	717.211,21
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			1.011.724,81
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			352,76
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			9.999.554,44
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	1.244.441,99		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	358.937,84		
Λοιπές επιβαρύνσεις	38.562,09	1.641.941,92	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		1.394.329,09	3.036.271,00
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			6.963.283,44
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		389.965,20	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		25.926,52	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		689.655,17	1.105.546,89
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			5.857.736,55
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα		18.489,92	
Μείον			
Έκτακτα έξοδα		2.466,74	16.023,18
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			0,00
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			5.873.759,74

Πίνακας II: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2000

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2000			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	322.607,06		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	16.756.360,23	17.078.967,29	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		5.491.419,36	11.587.547,93
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			9.218,55
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		1.061.773,25	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		116.932,20	944.841,06
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			303.032,50
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			21.916,84
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			12.866.556,87
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	1.886.465,12		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	527.431,62		
Λοιπές επιβαρύνσεις	44.250,32	2.458.147,06	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		1.854.797,25	4.312.944,32
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			8.553.612,56
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		690.526,98	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		7.993,20	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		975.528,12	1.674.048,30
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			6.879.564,26
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα		34.781,78	
Μείον			
Έκτακτα έξοδα		9.916,82	24.864,96
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			1.449,93
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			6.905.879,15

Πίνακας III: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2001:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	857.562,68		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	17.837.796,49	18.695.359,17	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		5.928.024,18	12.767.334,99
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			10.174,24
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		2.038.968,35	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		182.019,80	1.856.948,55
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			3.917,74
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			12.218,34
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			14.650.593,86
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	2.497.983,47		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	607.204,42		
Λοιπές επιβαρύνσεις	46.696,48	3.151.884,37	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		2.134.228,75	5.286.113,12
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			9.364.480,74
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		1.094.632,74	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		10.347,23	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		1.655.816,51	2.760.796,49
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			6.603.684,25
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα		26.310,63	
Μείον			
Έκτακτα έξοδα		9.287,28	17.023,35
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			4.545,25
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			6.625.252,85

Πίνακας IV: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2002:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2002			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	245.956,49		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	23.903.976,75	24.149.933,24	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		8.013.415,03	16.136.518,21
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			11.481,51
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		2.948.055,83	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		301.644,65	2.646.411,18
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			12.916,33
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			31.152,62
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			18.838.479,85
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	3.370.410,10		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	815.535,02		
Λοιπές επιβαρύνσεις	61.721,88	4.247.667,00	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		2.531.452,00	6.779.119,00
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			12.059.360,85
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		1.317.877,44	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		9.977,20	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		2.591.617,97	3.919.472,61
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			8.139.888,24
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			143.809,10
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			22.525,80
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			-383,41
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			8.260.788,13

Πίνακας V: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2003:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2003			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	38.566,67		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	33.684.976,28	33.723.542,95	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		12.013.581,13	21.709.961,82
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			47.902,14
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		4.204.450,75	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		380.262,99	3.824.187,76
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			54.943,91
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			42.635,98
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			25.679.631,61
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	4.241.510,29		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	1.043.022,57		
Λοιπές επιβαρύνσεις	92.930,97	5.377.463,83	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		3.420.423,53	8.797.887,36
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			16.881.744,25
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		1.706.529,37	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		15.800,37	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		3.862.753,76	5.585.083,50
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			11.296.660,75
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			82.096,89
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			9.324,73
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			7.323,00
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			11.376.755,91

Πίνακας VI: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2004:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2004			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	0,00		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	45.021.252,26	45.021.252,26	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		16.822.799,20	28.198.453,06
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			24.069,89
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		5.423.757,62	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		399.914,71	5.023.842,91
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			4.290,06
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			57.351,65
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			33.308.007,57
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	5.184.954,66		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	1.293.488,88		
Λοιπές επιβαρύνσεις	110.997,15	6.589.440,69	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		4.185.368,61	10.774.809,30
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			22.533.198,27
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		1.794.402,08	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		96.491,84	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		5.478.428,58	7.369.322,50
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			15.163.875,77
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			127.582,44
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			6.493,50
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			6.683,53
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			15.291.648,24

Πίνακας VII: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2005:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2005			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	248.154,79		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	57.590.366,00	57.838.520,79	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		22.680.997,03	35.157.523,76
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			28.329,50
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			
Έσοδα προμηθειών		6.574.869,42	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		463.489,58	6.111.379,84
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			17.032,98
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			81.895,96
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			41.396.162,04
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	6.251.346,74		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	1.605.933,37		
Λοιπές επιβαρύνσεις	128.317,51	7.985.597,62	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		4.858.732,39	12.844.330,01
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			28.551.832,03
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		2.002.683,28	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		95.434,38	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		7.654.311,05	9.752.428,71
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			18.799.403,32
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			227.694,08
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			16.602,55
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			-5.677,74
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΛΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			19.004.817,11

Πίνακας VIII: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2006:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2006			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	1.112.996,58		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	77.200.300,78	78.313.297,36	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		34.702.215,20	43.611.082,16
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			27.239,59
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			7.841,25
Έσοδα προμηθειών		8.210.868,72	
Μείον			
Έξοδα προμηθειών		699.157,80	7.511.710,92
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			66.799,73
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			123.167,43
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			51.347.841,08
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	7.761.775,21		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	1.978.828,79		
Λοιπές επιβαρύνσεις	151.466,47	9.892.070,47	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		5.725.856,54	15.617.927,01
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			35.729.914,07
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		1.989.881,80	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		109.156,78	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		11.771.500,00	13.870.538,58
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			21.859.375,49
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			321.749,49
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			42.450,43
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			-2.308,74
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			22.136.365,81

Πίνακας ΙΧ: Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως 31^{ΗΣ} Δεκεμβρίου 2007:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007			
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα			
Τόκοι τίτλων σταθερής απόδοσης	1.170.317,45		
Λοιποί τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	105.872.995,23	107.043.312,68	
Μείον			
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		51.374.833,51	55.668.479,17
Πλέον			
Έσοδα από τίτλους			
Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής αποδόσεως			36.306,48
Έσοδα από συμμετοχές σε συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις			718.267,08
Έσοδα προμηθειών		9.574.119,05	
Μείον		822.115,97	
Έξοδα προμηθειών			8.752.003,08
Πλέον			
Αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων			-35.553,95
Πλέον			
Λοιπά έσοδα εκμεταλλεύσεως			349.051,62
Μικτά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			65.488.553,48
Μείον			
Γενικά έξοδα διοικήσεως			
Δαπάνες προσωπικού			
Μισθοί και ημερομίσθια	8.876.353,72		
Επιβαρύνσεις κοινωνική φύσεως για συντάξεις	2.264.879,40		
Λοιπές επιβαρύνσεις	183.221,37	11.324.454,49	
Άλλα έξοδα διοικήσεως		6.296.445,43	17.620.899,92
Μερικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			47.867.653,56
Μείον			
Αποσβέσεις παγίων στοιχείων		2.122.468,42	
Λοιπά έξοδα εκμεταλλεύσεως		239.972,19	
Διαφορές προσαρμογής αξίας απαιτήσεων και προβλέψεις για ενδεχόμενες υποχρεώσεις		15.832.890,62	18.195.331,23
Ολικά Αποτελέσματα Εκμεταλλεύσεως			29.672.322,33
Πλέον			
Έκτακτα έσοδα			554.241,11
Μείον			
Έκτακτα έξοδα			114.988,71
Πλέον			
Έκτακτα αποτελέσματα			1.032,10
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΕΩΣ			30.112.606,83

